

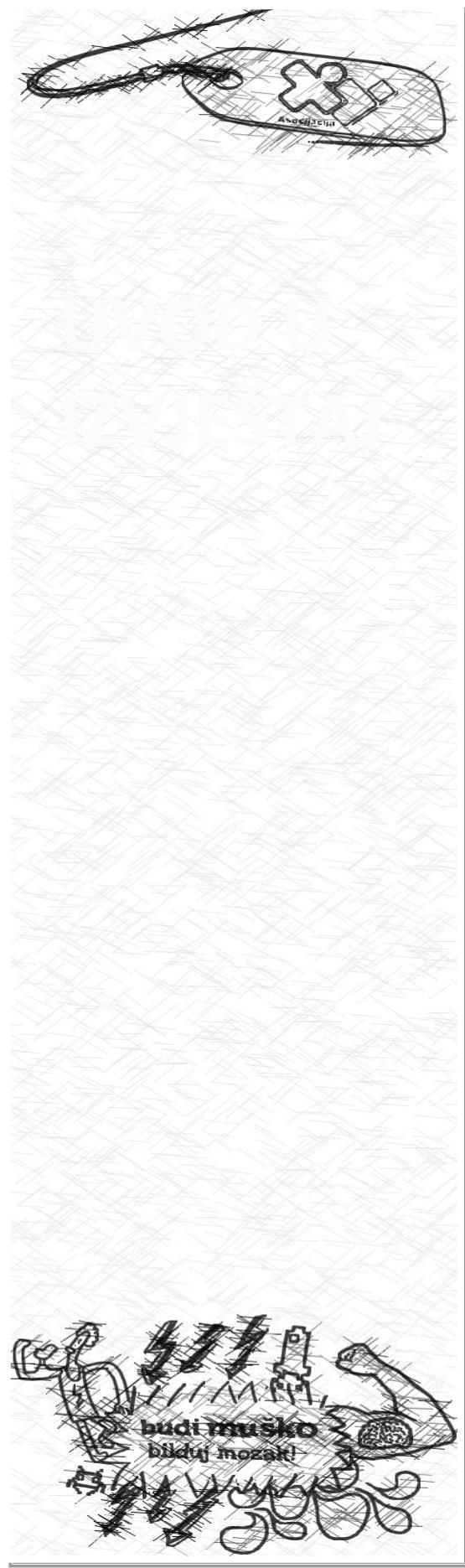
Inicijativa mladića u prevenciji nasilja

Godišnji izvještaj

RESURSNI **M** CENTAR
ASOCIJACIJE XY

Sadržaj

UVOD U IZVJEŠTAJ.....	2
Uvod.....	3
Faktori (NE)nasilnosti.....	3
Istraživački tim Asocijacije XY.....	7
Mladići, rod i maskulinitet.....	9
Definicija nasilja.....	10
Savjeti za mlade.....	11
Posljedice nasilja.....	12
Prevencija nasilja.....	13
GODIŠNJI IZVJEŠTAJ.....	14
Osnovno o projektu.....	15
Lična karta projekta.....	16
Gdje sprovodimo projekat.....	16
Saradnja Asocijacije XY sa Ministarstvom obrazovanja i nauke KS.....	20
Struktura projekta.....	22
Edukacije u školama.....	24
Srednja škola za saobraćaj i komunikacije.....	25
Elektrotehnička škola za energetiku.....	27
Identifikacija vršnjačkih edukatora unutar BMK kluba.....	30
Budi Muško kampanja.....	32
Resursni centar.....	48

UVOD

Nasilje je oblik ponašanja koji učimo, zasigurno je da se nasilni ne radjamo. Vodjeni tom spoznajom lako je zaključiti da se nasilju također možemo suprotstaviti učenjem. Ako mlada osoba može naučiti da bude nasilna, onda je možemo naučiti i da to ne bude i koji je pravi način da se nasilju suprotstavi, no naravno, postavlja se pitanje kako!? Mnogi međunarodni ali i domaći autori pokušavaju pronaći najbolji put, uzimajući u obzir najbolje i najefektivnije međunarodne ali i domaće prakse, pretvarajući ih u nešto što je prihvatljivo i prilagođeno mladima u našoj zemlji. Primjera dobrih i uspješnih praksi ima dovoljno da naučimo kako i zašto treba da radimo. Jedan od dobrih primjera jeste projekat koji implementira Asocijacija XY uz podršku Ministarstva obrazovanja i nauke Kantona Sarajevo.

Projekat „Inicijativa mladića u prevenciji rodno zasnovanog nasilja na zapadnom Balkanu“ inovativan je put kojim ove dvije institucije odgovaraju na izazove sa kojima se suočavaju svi oni koji se upuste u prevenciju i borbu protiv nasilja. Da bi u potpunosti razumjeli zašto je ovaj projekat važan i zbog čega smatramo da je ovo inovativan pristup u radu sa mladima, neophodno je da napravimo osvrt na osnove elemente nasilja od samih uzroka pa sve do oblika i posljedica nasilnog ponašanja mlađih. Da bi se nasilju suprotstavili na pravi način, prvo moramo sami da razumijemo zbog čega se ono dešava i koji oblici postoje. Tako je i sa ovim projektom, da bi shvatili njegovu snagu i prednosti, važno je shvatiti razloge zbog kojih on postoji, u kojim formama prilazi mlađima i koje su njegove „posljedice“. Izvještaj stoga počinjemo osvrtom na uzroke i vrste nasilja gdje ćemo također ukazati na pozitivne prakse identificirane u posljednjih 5 godina našeg rada. Dobro došli u svijet pravih muškaraca - Budi Muško Klub Asocijacije XY.

Faktori (NE)nasilnosti

Postavimo sebi sada „jednostavno“ pitanje-od koga mlađi uče da je nasilje društveno prihvaćen i socijalno „koristan“ fenomen? Odgovori su slijedeći: uče od svojih vršnjaka, uče od svojih roditelja, braće i sestara, članova šire obitelji, u školi, na utakmicama, TV-u, video igrama itd. Činjenica je da su uzroci nasilja svuda oko nas i da ih je mnogo te da su im mlađi ljudi svakodnevno izloženi. Mlađi se nasilno ponašaju jer je to društveno prihvaćen i za neke ponekada prihvatljiv fenomen. Zašto kažemo „ponekada prihvatljiv“, pa zato što su neki oblici nasilja kao što je slanje po

vodu, uzvraćanje udarca, fizičko suprotstavljanje pojedincima sastavni dio procesa odrastanja muškaraca, pa i u slučaju da čuju za ove primjere, na njih neće reagovati u smislu da će poduzeti sve što je u njihovoј moći da to zaustave. Mnogi roditelji također imaju ovakav stav, tako da djete, u slučaju da je žrtva ovih oblika ponašanja, neće pomoći tražiti od roditelja.

Često je društvo to koje podstiče nasilje ali se posredstvom različitih društvenih dimenzija može uticati na način da se spriječi nasilje i promoviraju „zdraviji“ oblici ponašanja. Mladići koji se sukobe sa svojim vršnjacima u školi smatraju da je nasilje najbolji način da riješe trenutni problem ali i da pošalju poruku ostalima da je bolje „da ga ne diraju“. Već u prvim razredima srednje škole, u prvim danima nastave bilježi se najveći procenat tuča i sličnih verbalnih i neverbalnih sukoba među srednjoškolcima.

Radne definicije roda i maskuliniteta

Rod se odnosi na društveno konstruisane uloge, očekivanja i definicije koje određeno društvo smatra prikladnim za muškarce i žene. **Pol** se odnosi na biološke i psihološke karakteristike koje određuju muškarce (i dječake) i žene (djevojčice). **Muške rodne norme** predstavljaju društvena očekivanja i uloge dodijeljene muškarcima i dječacima u odnosu na ili suprotno od žena i djevojčica. Ove norme podrazumijevaju shvatanja da bi muškarci trebalo da preduzimaju rizik, podnose bol, budu čvrsti i izdržljivi ili da imaju mnogo seksualnih partnera kako bi dokazali da su oni „pravi muškarci“. Maskulinitet se odnosi na mnogobrojne načine na koje je muževnost društveno definisana u istorijskom i kulturološkom kontekstu i na razlike u moći između određenih vrsta muževnosti (Connell, 1994.).

-Uključivanje muškaraca i dječaka u mijenjanju rodno zasnovane nejednakosti u zdravstvu: Dokazi iz interventnih programa, Svjetska zdravstvena organizacija i Promundo, str. 7, 2007.

Stariji učenici sa „već izgrađenim statusom“ u školi upoznaju nove učenike sa „pravilima“.

Također, među učenicima prvih razreda često dolazi do sukoba jer mladi smatraju da pravi muškarac odmah u startu treba formirati svoj status u razredu ili bilo kojoj drugoj grupi.

Taj se status često gradi na način da se napadaju oni učenici koji se ne suprotstavljaju, no naravno prisutni su i daleko ozbiljniji koraci koje mladi znaju napraviti kako bi se dokazali u društvu.

Nasilje ima i svoje „indirektno lice“. Mladi često govore o primjerima nasilja koje se dešava u razredima a gdje učesnici stoje sa strane, dobacuju, smiju se, stigmatiziraju žrtvu i te na taj način indirektno/direktno učestuju u nasilju. Mnoge mlade ljudi nasilnici napadaju više puta jer se u prethodnim situacijama vidjelo da žrtve neće uzvratiti. Kolege iz razreda rijetko se uključuju u zaustavljanje nasilja čime indirektno ohrabruju nasilnike da nastave sa ponašanjem za koje smatraju da je ispravno. Još je komplikovanija situacija kada kolege iz razreda smjehom i ovacijama prate određeno nasilje kojem svjedoče. To zasigurno ohrabruje nasilnika, demotivira žrtvu, ali šalje poruku i ostalima da trebaju da budu jaki i „čvrsti muškarci“ koji su spremni da se brane. Već sada govorimo o maskulinitetu, rodnim ulogama i društvenim normama, pa je važno da objasnimo na koji se način oni dovode u vezu sa nastankom nasilja.

Nasilje može dovesti do smrti ili trajnih invaliditeta! U zadnjoj deceniji smo svjedočili brojnim primjerima gdje srednjoškolci ne samo da nose oružje sa sobom već se često ne libe da ga iskoriste. Zabilježeno je nekoliko smrtnih slučajeva u posljednjih 5 godina upravo među adolescentima srednjoškolcima, a do kojih je došlo uslijed upotrebe oružja. Mladi oružje nose i u škole, jer ne smijemo zaboraviti da se status pravog muškarca gradi i u školi.

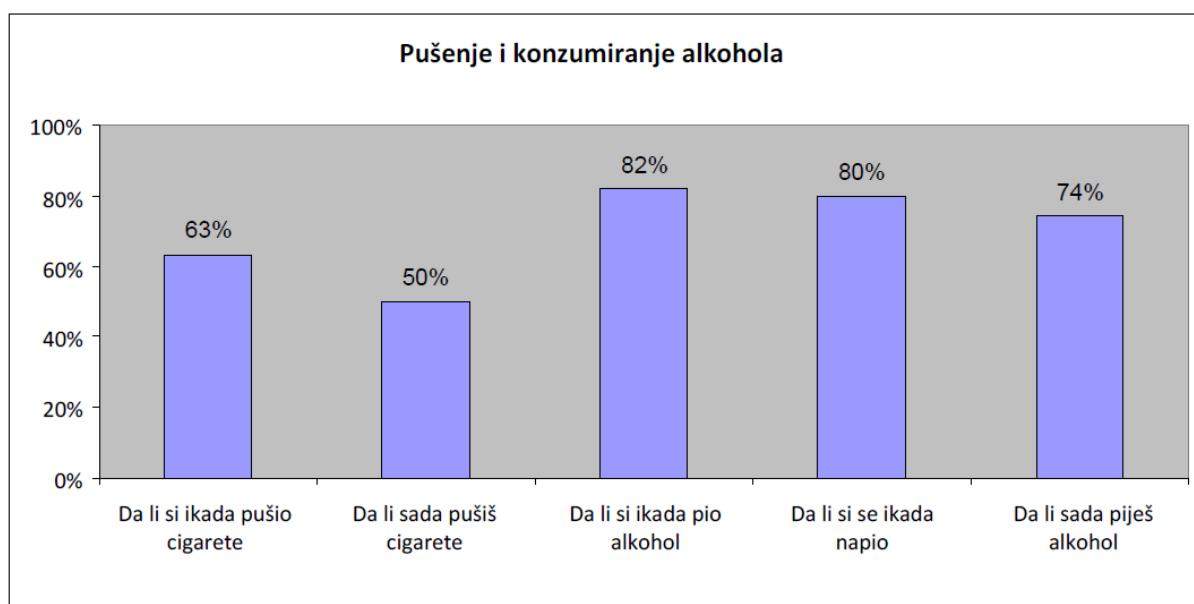

Škole se suočavaju sa velikim problemima upravo iz razloga što se ne rješavaju oni uzroci nasilja na koje škola ne može da utiče. Učenik u školi provodi oko 8 sati dnevno. Šta se sa tim učenikom dešava u preostalih 16 sati? U kakvom se društvu kreće ta mlada osoba, kakav je odnos sa roditeljima, prijateljima, koristi li alkohol ili neke druge droge? „Naša škola ima dosta problema sa uključivanjem roditelja u rješavanje pitanja nasilja među mladima. Šta škola može uraditi

ukoliko se roditelj ne želi odazvati na naše pozive. Problemu nasilja se trebamo suprotstaviti zajedno no mnogi roditelji jednostavno to ne žele da shvate.“ – pedagogica srednje škole. Roditelji su jedan od najvažnijih faktora koji može pomoći u prevenciji nasila ali i rješavanju već prisutnih oblika nasilja. Predstavnici brojnih nevladinih organizacija, kao i pedagozi i nastavnici u školama apeluju za pomoć jer je evidentno da je sve manji broj roditelja koji

dolaze u školu na roditeljske sastanke i sl. aktivnosti koje organizuju škole, a koje imaju za cilj uključivanje roditelja u proces školovanja ali i formiranje njihove djece. Škole su pokušale odgovoriti formiranje vjeća roditelja, no iako ovo vijeće igra značajne uloge, to nije dovoljno da se odgovori na trenutne izazove sa kojim se suočava naše društvo.

Postavlja se pitanje zašto mnogi roditelji nisu aktivni sudionici u borbi protiv nasilja. Pojedini autori smatraju da je tempo života koji je danas daleko brži od onoga 80tih godina razlog zašto roditelji imaju sve manje vremena za svoju djecu. Društvena trauma uzrokovana posljednjim ratom i sva događanja koja su obilježile dvije decenije nakon rata stvaraju osjećaj kolektivne bespomoćnosti što se možda manifestuje i na roditelje koji nakon par pokušaja rješavanja problema svoje djece odustaju i te pokušaje prepuste školama. Istraživanja koja su rađena u našoj zemlji pokazuju da roditelji često ne prepoznaju „negativne oblike“ ponašanja kod svoje djece. To je slučaj sa upotrebljom droge, alkohola, nasiljem, korištenjem zabranjenih sadržaja na internetu i sl.

Istraživanje iz 2007 godine. Procenti se odnose na odgovor DA.

Kakav je utjecaj droga i alkohola na pojavu nasilja. Našim istraživanjem smo uočili da mladi ljudi često koriste psihoaktivne supstance. Svjetska zdravstvena organizacija kroz brojna istraživanje dokazala je snažnu vezu između različitih obrazaca upotrebe alkohola i pojave nasilja(http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/factsheets/pb_violencealcohol.pdf). S tim u vezi, došli smo do zaključka da naše intervencije u školama trebaju rješavati i ovo pitanje. Stoga je u sklopu seta edukativnih modula koji su korišteni i koji se sada koriste u Srednjoj školi za saobraćaj i komunikacije i Srednjoj elektrotehničkoj školi za energetiku iz Sarajeva uvrštene teme kao što su droge i alkohol. Također su članovi

Budi Muško Kluba na različite načine promovirali zdrave oblike ponašanja i ohrabrivala mlade da se suprotstave stereotipu da pravi muškarci moraju da puše cigare, piju alkoholna pića ili koriste određene psihoaktivne supstance.

Da bi naše intervencije odgovorile u skladu sa stvarnim potrebama našeg društva, a u ovom slučaju potrebama mladih ljudi, Asocijacija XY u saradnji sa CARE International i partnerima iz regionala sprovedla je istraživanje među učesnicima dvije srednje škole u Sarajevu. Rezultati koji se nalaze u ovom godišnjem izvještaju odnose se na istraživanje sprovedeno u pilot fazi ovog projekta, a koja je završila 2010 godine. Izvještaj ovog istraživanja možete preuzeti na zvaničnoj stranici Asocijacije XY ili prateći link:

<http://www.xy.com.ba/bih/index.php?uid=1297168122>

ISTRAŽIVAČKI TIM ASOCIJACIJE XY

Malo je istraživanja usmjerenih na to šta zapravo znači biti mladić na Balkanu, posebno kada je riječ o rodno uslovljenim normama i odnosu prema nasilju. Dobar dio uvida stečenih tokom realizacije ovog projekta počiva kako na kvalitativnom istraživanju sprovedenom metodologijom participativnog učenja (PLA*) sprovednog u aprilu 2007. godine, tako i na iskustvima i saznanjima učesnika projekta iz četiri zemlje koje su učestvovale u istraživanju. Izvjestan broj saznanja do kojih se došlo posredstvom mladića iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Crne Gore i Srbije osnova su za intervencije od strane IM i procjene do kojih se došlo:

- Mladići obuhvaćeni ispitivanjem su u osobine koje karakterišu "idealnog muškarca" svrstali: fizičku snagu, odbranu časti, nepopustljivost u stavovima, snagu ličnosti, uspjeh na svim poljima, sklonost ka tipično "muškim" aktivnostima (sport, pide), polnu zrelost, odsustvo kukavičluka (po njihovoj definiciji: neustrašivost nasuprot "ženskoj" plašljivosti), heteroseksualnost.
- Naši ispitanici identifikovali su roditeljski dom i školu kao dvije sredine koje na Balkanu igraju ključnu ulogu u formiranju percepcije muškosti. To su sredine u kojima su mladići izloženi najvećem uticaju roditelja, braće i sestara i vršnjaka. Ovi posljednji igraju posebno značajnu ulogu u vrednovanju onoga što je društveno prihvatljivo i neprihvatljivo kada je o ovoj starosnoj grupi riječ.
- Na pitanje šta vide kao tipično ženske aktivnosti i prioritete, naši ispitanici (mladići) po pravilu su prepoznавали tračanje i šminkanje kao preovlađujuće obrasce ponašanja. Istini za volju, značajan broj njih učinio je to uz ogradu da su ovi stereotipi često nepravični, u izvjesnim slučajevima, čak i neistiniti. Kada je riječ o njihovim

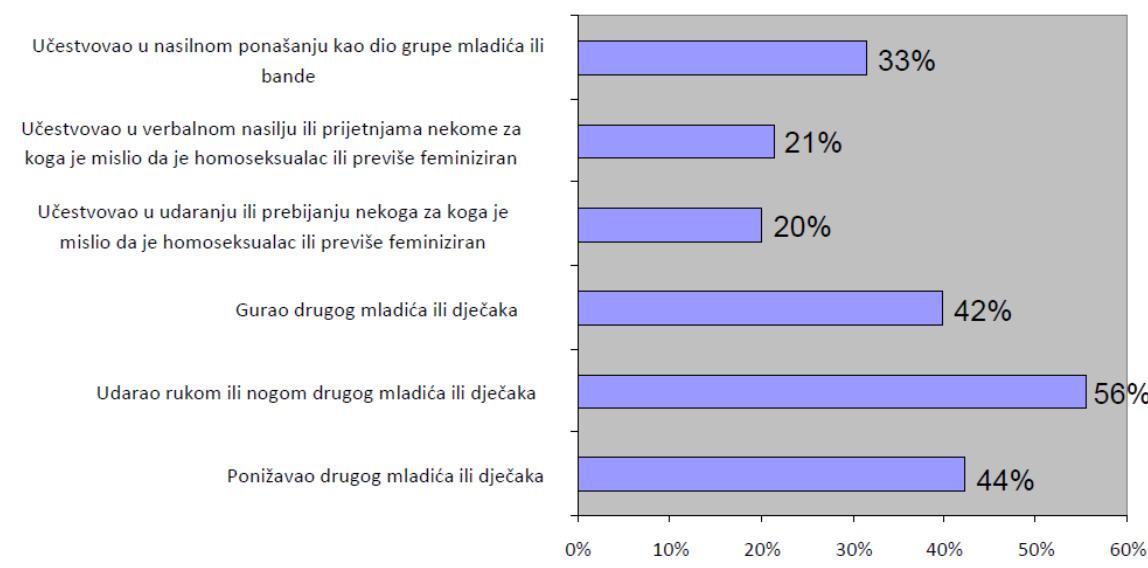
majkama i sestrama, mladići su opisali odnose uzajamnog poštovanja i autoriteta, i potrebe da ih zaštite i brane njihovu čast.

- Što se tiče odnosa snaga između polova, većina ispitanika izrazila je potrebu da muškarci zadrže postojeću poziciju prevlasti, mada je bilo i onih koji su istakli potrebu ravnopravne podjele odgovornosti.
- Naši ispitanici su oblike nasilja razvrstali u nekoliko kategorija: nasilje fizičke, psihološke (emocionalne) i seksualne prirode. Čini se da je vršnjačko nasilje najprisutnije i preovlađuje u školskoj sredini, na ulici i sličnim javnim mjestima. Mnogi ovdašnji mladići u spremnosti vršnjaka da se uključe u tuče vide dokaz odanosti pojedincu ili grupi. Često spominjano je i nasilje nad seksualnim manjinama, pogotovo homoseksualcima, a preovlađujući stav u vezi sa tim je da žrtve zaslužuju nasilje kome su izloženi.
- Mladići su bili gotovo jednodušni u osudi nasilja nad ženama, ističući da je upotreba nasilja skoro uvijek neopravdana budući da su žene slabije. S druge strane, šamaranje, batine i slične "disciplinske mjere" često se ne doživljavaju kao nasilje. Po njima, muškarci ovakvoj upotrebi sile pribjegavaju tek pošto iscrpe sve druge mogudnosti ovladavanja situacijom.
- Kada je o korijenima nasilja riječ, ispitanici su identifikovali sljedeće ključne faktore: izloženost nasilju u porodici; izloženost nasilju u medijima; osjedanje lične neadekvatnosti; stres izazvan ekonomskom situacijom i mogućnošću gubitka radnog mesta; alkohol i droge; stereotipe vezane za pojam muškosti.
- U tipične osobine nenasilnih muškaraca mladići su svrstali: zrelost, sposobnost samokontrole, svijest o posljedicama vlastitih djela, uvjerenje da su verbalne reakcije i samokontrola odraz istinske nadmoći. Na pitanje o posljedicama takvog nenasilnog stava, većina je izrazila uvjerenje da to povećava rizik da se postane žrtva nasilja, pogotovo u njihovoj vršnjačkoj sredini.

Istraživanje je sprovedene u dvije Srednjoj školi za saobraćaj i komunikacije i Srednjoj elektrotehničkoj školi za energetiku.

SARAJEVO

Nasilno ponašanje u posljednja 3 mjeseca

MLADIĆI, ROD I MASKULINITET

Životi muškaraca i žena i rodni odnosi među njima mijenjaju se s epohama, kulturama i društvenim zajednicama. Sve više muškaraca provodi više vremena sa svojom djecom i iskazuje spremnost da u većoj mjeri učestvuje u njihovom podizanju. Ovakvi pomaci dovode u pitanje postojanje univerzalnog oblika "maskuliniteta" (ili "ženstvenosti"), za sva vremena primjenjivog na sva društva. Postoje, ipak, dominantni obrasci "muškosti" koji utiču na stavove i ponašanje mnogih muškaraca. Primjera radi, nespremnost da se povede briga o sopstvenom zdravlju ili privrženost restriktivnim normama po kojima "biti muško" znači "biti nepopustljiv i agresivan." Kako se i sami muškarci međusobno značajno razlikuju (što, uostalom, važi i za žene), termin "maskuliniteti" skovan je u nastojanju da se njime obuhvati što veći broj mogućih značenja floskule "biti muško".

Maskulinitete treba shvatiti kako kao izraz kolektivnog, tako i kao izraz individualnog iskustva. Način razmišljanja i ponašanje mladića uslovljeni su pripadnošću grupama/institucijama, bilo da je riječ o školi, kafiću ili fudbalskom klubu. Njihovo ponašanje i način na koji će komunicirati sa svojom vršnjačkom grupom, djelimično zavise i od društvenog konteksta (recimo, od toga da li se nalaze u školi, kafiću, omladinskom centru, da li sportskoj utakmici prisustvuju kao puki gledaoci ili kao aktivni učesnici). Njihovo nasilništvo često je uslovljeno "kodeksom časti" vršnjačke grupe kojoj pripadaju (fudbalski huligani i njima srodne navijačke grupe) ili institucijama (škola). Pojedine tradicije koje i danas postoje u BiH, odgajaju mlade muškarce u duhu patrijarhata. Patrijarhalni stavovi i krute forme muževnosti često su promovisani putem različitih sfera društva, u porodici, u medijskim porukama, u školama i na drugim javnim i privatnim mjestima. Rodna ravnopravnost i prevencija nasilja povezani su ovim normama koje često idealizuju različite oblike ponašanja koji mladiće i djevojke izlažu riziku. Da bi se osiguralo da zdrave veze zasnovane na ravnopravnosti i ljudskim pravima predstavljaju osnov za razvoj zdravih mladića, od vitalne je važnosti podstaknuti mladiće na svjesno razmišljanje o ovim stvarima te da ih razumiju.

Nadalje, odgajanje u duhu patrijahata preduslov je za stvaranje ambijenta u kojem muškarac ima veća prava nego žena, kao i to da je njegova riječ „jača“ od ženske, tako da su muškarci ti koji u tom slučaju donose odluke. U pojedinim slučajevima muškarci su odgajani tako da vjeruju da imaju "pravo" da očekuju neke koristi od žena (kućanski poslovi ili seks, na primjer) i pravo da koriste fizičko ili verbalno zlostavljanje ako žene ne osiguraju ove stvari. Važno je razmislti koliko su ove rigidne spolne uloge, koje se odnose na to kako bi muškarci trebali izražavati svoje emocije i kako bi se trebali odnositi prema ženama, štetne i za muškarca kao pojedinca i za međuljudske odnose. U svakodnevnom životu, osnovno je da vi, kao mladi čovjek, mislite o tome šta možete uraditi da se javno izjasnite protiv upotrebe nasilja od strane drugih muškaraca.

BUDI PROMJENA KOJU ŽELIŠ
DA VIDIŠ!

DEFINICIJA NASILJA

Ne postoje jasne definicije koje opisuju nasilje, obično se govori o obliku ponašanja koje ima štetne uticaje kako za žrtvu, tako i za nasilnika/nasilnicu ali i za okolinu. U kontekstu nasilja, mlada osoba može biti žrtva, nasilnik ili svjedok nasilja.

Nasilje među mladima obuhvata različite oblike ponašanja. Pojedine nasilne radnje kao što su ogovaranje, tračanje, udaranje, šamar ili ponižavanje mogu ostaviti daleko veće emotivne nego fizičke posljedice. Opšte je poznato da u BiH u posljednje vrijeme sve češće vidimo nasilne radnje kao što su nasilno oduzimanje novca, telefona, silovanja, upotreba noževa i sl. predmeta, koji za posljedicu mogu imati ozbiljne povrede pa čak i smrtni ishod.

Najjednostavnije rečeno, nasilje možemo posmatrati kao upotrebu sile (ili prijetnje silom) od strane jednog pojedinca ka drugom. Nasilje se često koristi kao način kontrole nad drugom osobom, kako bi se imala moć nad njom. Obično se prepostavlja da je nasilje "prirodan" ili "normalan" dio bića muškarca. Međutim, nasilje je naučeno ponašanje i u tom smislu može da se i ne nauči ili sprječi.

Muškarci su često socijalizovani da obuzdavaju svoje emocije i ljutnja je ponekad jedan od malobrojnih socijalno prihvatljivih načina za muškarce da iskažu svoja osjećanja. Jedan od najčešćih uzroka zašto se pojedinac nasilno ponaša je nedostatak komunikacijskih vještina koje bi osobi pomogle da na nenasilan i prirodan način riješi određeni problem ili nesporazum. Ukoliko osoba nije u stanju da odgovori adekvatno (verbalno-riječima), može se odlučiti za nasilje.

SAVJET ZA MLADE

Asocijacija XY nudi rješenje koje se pokazalo kao najbolja alternativa nasilju a to je pobjednik-pobjednik metoda. Ukoliko imaš problem sa svojim vršnjakom, u pitanju je npr. Neki nesporazum, i ti, ali i tvoj vršnjak želite da „pobjedite“ u smislu da ste vi ti koji ste upravu. Vaši vršnjaci će često reći da u ovom „sukobu“ ne mogu biti dva pobjednika, no to nije tačno. Ukoliko razgovarata o tome što vas postavlja na dvije različite stvari, lako se možete dogovoriti da ste obojica upravu tako što ćete zajedno spoznati činjenicu da je svaki sukob bespotreban, i taj vaš „zajednički stav“ vas postavlja u poziciju da ste obojica pobjednici. Evo i primjera:

Ti i tvoj kolega iz razred igrate fudbal. U toku jedne od vaših akcija kolega uzima loptu za sebe i sam trči prema golu. Obzirom da je bio sam i da nije dodao loptu kolegi iz tima (tebi), ispred njega su se pojavila dva igrača iz suprotnog tima, savladali ga, oduzeli mu loptu i dali vama gol u kontra akciji. Vas dvojica ste prepirete oko toga da li je on kriv za gol koji je vaš tim primio. Umjesto da krivite jedan drugog za propuštene šanse, možete se dogovoriti za nove taktike, možete se odvojiti u stranu i dogovoriti zajednički timski napad. Možda postignete gol. Ukoliko se budete svađali, to će vam ubrzati puls, smanjiti koncentraciju i možda olakšati da dobijete još jedan gol. Vaš dogovor vas dovodi do pobjednik – pobjednik situacije u kojoj se obojica osjećate ugodno i nema potrebe da se dokazujete pred ostalim vršnjacima koji su oko vas.

Budi muško klub je mjesto gdje ćeš pronaći mnogo mladih ljudi koji smatraju da nasilje nema opravdanja, da nije kukavički prijaviti nasilnika i da postoji bezbroj alternativa verbalnim i neverbalnim sukobima. Ukoliko želiš da budeš pravi muškarac, dođi i postani član budi muško kluba Asocijacije XY Sarajevo.

POSLJEDICE NASILJA

Posljedice nasilja među mladima mogu biti fizičke, psihološke i društvene. Fizičke posljedice za žrtve nasilja uključuje odlazak u zdravstvenu ustanovu, jer postoji opasnost od trajnih komplikacija poput invaliditeta, težih povreda pa čak i smrti. Psihološke posljedice kod mladih se mogu izraziti na nekoliko načina kao: depresija, post traumatski stres, poremećaji, nervoza, razvoj fobija i agresije. Društvene posljedice mogu biti orijentisane na žrtvu nasilja, a mogu obuhvatiti i porodicu, zajednicu i društvo općenito i može uključivati zatvaranje mlade osobe u sebe, izolaciju i sl.

Šema 2.1 Posljedice nasilja

PREVENCIJA NASILJA

Sada kada smo napravili generalan osvrt na uzroke nasilja, postavlja se pitanje kako uticati na sve faktore koje smo pobrojali?

Dva su odgovora na ovo pitanje:

- Sami (kao pojedinac) ne možemo učiniti mnogo
- U timu (multisektorski) možemo uraditi mnogo

Zato su na polju borbe protiv nasilja najprepoznatljiviji i najefektivniji programi koji okupljaju timove ljudi koji znaju prepoznati prednosti multisektorskog pristupa i koji se protive jednostranim pokušajima za koje je dokazano da su gubitak vremena i kapaciteta.

U radu sam mladima došli smo do spoznaje da mnogi od njih ne prepoznaaju mnoge od oblika nasilja kojemu su i sami nerijetko izloženi. Ovo sve podstiče nasilje, a mi, Asocijacija XY imamo idealno rješenje u kojem učestvuje veliki broj lokalnih ali i međunarodnih eksperata. Rješenje su pozitivne prakse projekta „Mladi muškarci kao saveznici u prevenciji nasilja i konflikata na zapadnom balkanu“.

Obzirom da smo u toku izvođenja ovog programa naučili mnoge lekcije koje su u mnogome pozitivno uticale na kvalitet sadašnjih programa i projekata koje implementiramo, smatramo svrshishodnim da svoje prakse i pozitivna iskustva podjelimo sa drugima. Stoga ovaj izvještaj nije uobičajene forme, već je ovo ujedno i edukativna publikacija koja šalje jasnu poruku: Asocijacija XY koristi SVAKU priliku znanje podjeli sa drugima, pa i kroz godišnje izvještaje. Želimo vam mnogo korisnih informacija, mnogo pozitivnih inspiracija i naravno mnogo sreće u radu sa mladima. Dobro došli u naš prvi Budi Muško godišnji izvještaj.

U izradi ovog izvjestaja učestvovali su:

Feđa Mehmedović

Dajana Cvjetković

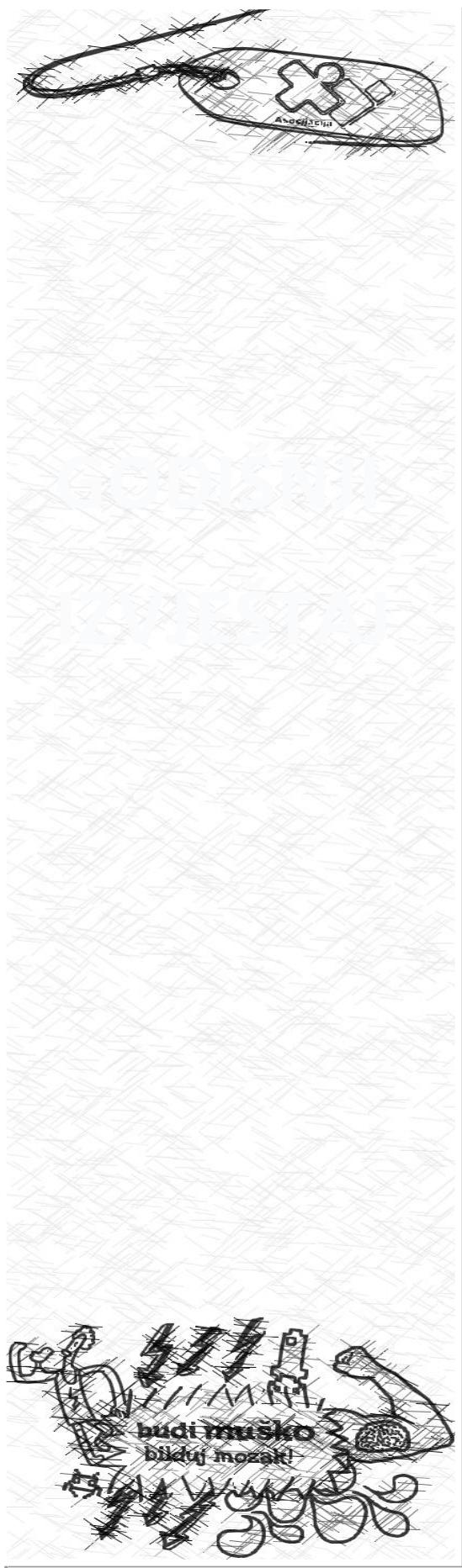
Damir Zeković

Tarik Omerović

Adnan Čizmo

Eledin Kulović

Feđa Mehmedović – Projekti koordinator i master trener Asocijacije XY

OSNOVNO O PROJEKTU

Projekat „Inicijativa mladića za sprječavanje rodno zasnovanog nasilja na sjevero-zapadnom Balkanu“ je usmjeren na rad sa mladićima srednjoškolskog uzrasta, a čiji su ciljevi ispitivanje društvenih normi vezanih za rodnu pripadnost, kao i promociju zdravih obrazaca ponašanja i nenasilja u odnosu sa vršnjacima oba pola. U okvirima ovoga projekta zasnovanog na promociji poželjnih obrazaca ponašanja srednjoškolske muške populacije, usvojena su i dodatno unaprijeđena prethodna iskustva sa radionicama za edukaciju mladića po pitanju nenasilnih oblika ponašanja, zdravlja mladih, emocionalnog blagostanja, rješavanje konflikata nenasilnim putem, prevencije zloupotrebe droga i prevencija korištenja duhanskih proizvoda i alkohola. Na osnovu rezultata istraživanja koje smo sproveli u pilot fazi ovog projekta, kreiran je program koji je potpuno prilagođen identificiranim potrebama mladih ljudi.

Inicijativa mladića u BiH i regionu

Inicijativa mladića podrazumjeva mnoštvo aktivnosti koje se sprovode od 2006. godine u Sarajevu, Zagrebu, Mostaru, Banjaluci, Prokuplju, Sjevernoj Mitrovici, Prištini and Beogradu.

Cilj projekta je da mladići uzrasta od 13-19 zadrže stavove i pokažu ponašanje kojim podržavaju veću jednakost rodnih normi u društvu i osuđuju nasiljno ponašanje usmjerenoto protiv žena i vršnjaka.

Projekat se sastoji od nekoliko nivoa sa velikim brojem raznih aktivnosti:

1. Model baziran u školi i u zajednici za angažovanje i izgradnju vještina za dječake i mladiće putem edukativnih radionica o životnim vještinama sa fokusom na rod i jednakost; prevencija nasilja i mirno rješavanje sukoba; seksualno i reproduktivno zdravlje; emocionalno i fizičko zdravlje i očinstvo. Paralelno sa obrazovnim programom, "BUDI MUŠKO" je kampanja zdravog načina života raširena po školama koja se fokusira na suočavanje sa strogim normama muškosti putem inovativnih formi medija i dešavanja.
2. Pristup baziran unutar zajednice obuhvata uključivanje dječaka i mladića sa lokalnim vlastima (omladinskim kancelarijama), medijima, nevladinim organizacijama, sportskim klubovima i roditeljima/starateljima mladića, da bi oni aktivno učestvovali

Uz podršku domaćih stručnjaka u oblasti advertajzinga, Smart Kolektiv je za potrebe ovog projekta osmislio kampanju BUDI MUŠKO, čiji je cilj promovisanje vrijednosti nenasilnog ponašanja, rodne ravnopravnosti i razvijanje svijesti o odgovornom seksualnom ponašanju. Projekat i kampanja se oslanjaju na iskustva partnerske organizacije Instituto Promundo Brasil, koja je razvila efikasnu metodologiju participativnog pristupa u kreiranju kampanja za smanjenje nasilja među mladima u favelama Rio de Žaneira.

u njihovim domovima i u samoj zajednici radeći zajedno na suočavanju s nasiljem i drugim problemima koji utiču na odrastanje tokom adolescentskog perioda kada dječaci postaju muškarci.

3. Na državnom nivou, ovakav pristup ima za cilj angažovanje svih relevantnih zainteresovanih strana koji rade sa omladinom i mladićima da se uključe u prevenciji nasilja i promovisanju zdravih načina života.
4. U širem regionu težimo ka izgradnji solidarnosti i razmjeni praktičnih iskustava povezivanjem omladinskih radnika i dječaka/mladića da bi oni mogli da razmjene iskustva, ideje i vještine potrebne za suočavanje sa problemima s kojima se susreću svakodnevno.

LIČNA KARTA PROJEKTA

Naziv projekta:

Mladi muškarci kao saveznici u prevenciji nasilja i konflikata na zapadnom balkanu

Razvojni cilj/željeni učinak na društvo.

Kultura i društvene norme zasnovane na ljudskim pravima, ne nasilnom i zdravom razvoju mlađih momaka i djevojaka.

Projektni cilj(svrha/željeni ishod)

Mladi muškarci uzrasta 14-18 zadržavaju stavove i demonstriraju ponašanja koja podržavaju socijalne norme zasnovane na rodnoj ravnopravnosti, zdravim životnim stilovima i obeshrabruju nasilno ponašanje prema pojedincima, zajednicama, djevojkama/ženama i vršnjacima

Početno i završno kvantitativno istraživanje će biti implementirano kako bi se pratile eventualne promjene u stavovima i ponašanju.

Gdje sprovodimo projekt?

Projekat se implementira u dvije Sarajevske srednje škole tj. u Srednjoj školi za saobraćaj i komunikacije i Elektrotehničkoj školi za energetiku. U ovim školama je također sproveden pilot projekat „Inicijativa mladića u prevenciji rodno zasnovanog nasilja na zapadnom Balkanu“. Obzirom na pozitivna iskustva koja su proizšla iz 3 godine koliko je trajala

implementacija pilot projekta u ove dvije škole, stvorila se kvalitetna osnova za nastavak saradnje sa ovim školama.

SREDNJA ŠKOLA ZA SAOBRAĆAJ I KOMUNIKACIJE

U posljednjih 4 godine Asocijacija XY uspješno sarađuje sa Srednjom školom za saobraćaj i komunikacije na mnogim poljima promocije zdravlja i zdravih stilova života mladih. Prvi projekat koji je započeo davne 2007 godine predstavljao je pilot fazu u toku koje su

Asocijacija XY i Srednja škola za saobraćaj i komunikacije sproveli brojne edukativne aktivnosti za učenike ove škole, organizovane su zabavne aktivnosti i kreativne radionice za aktivne učenike koji su se udružili u Budi Muško Klub. Urađeno je i početno i završno istraživanje kojim smo pratili efekte naših intervencija što je na kraju dovelo do adaptacije kompletног programa uključujući edukativne module, način funkcionisanja kluba,

nove unaprijeđene aktivnosti kampanje. U konačnici možemo reći da su zahvaljujući angažmanu osoblja škole učenici dobili priliku da uče o zdravlju i zdravim stilovim života, ali i da rade na razvoju vještina koje su im neophodne da donesu zdravije odluke. Na osnovu iskustava stečenih u toku implementacije pilot projekta, nastao je sadašnji program. Posljednjih godinu dana održano je 3 ciklusa edukativnih sesija za učenike prvih razreda, održano je nekoliko velikih akcija u okviru Budi muško kampanje putem koje smo pozvali učenike da se uključe u rad kluba i doprinesu prevenciji nasilja i promociji zdravlja mladih. Akcije su izazvale pozitivne reakcije među učenicima, stoga u 2012 Asocijacija XY planira da nastavi sa izvođenjem edukativnih aktivnosti za učenike ove škole, ali i da zajedno sa školom organizuje akcije podizanja svijesti učenika ove škole kada je u pitanju zdravlje, zdravi stilovi života i prevencija nasilja.

KOORDINATORICA AKTIVNOSTI U ŠKOLI - SUADA DELIĆ

Pedagogica Suada Delić posljednje 4 godine aktivno učestvuje u brojnim aktivnostima koje u Srednjoj školi za saobraćaj i komunikacije sprovodi Asocijacija XY. Pored koordinacije edukativnih aktivnosti i onih koje radimo u okviru kampanje Budi Muško, gospođa Suada Delić također je uključene i u druge aktivnosti u okviru prevencije nasilja i promocije zdravlja

mladih. Tako je prvog decembra 2011 u okviru obilježavanja Svjetskog dana AIDS-a gospođa Suada Delić u zgradi institucija Bosne i Hercegovine govorila o aktivnostima škole te

predstavila pozitivne prakse koje su rezultat intenzivnog rada Srednje škole za Saobraćaj i komunikacije. Obzirom da posjeduje bogato znanje i praksu iz oblasti rada sa mladima, svoja iskustva je ponudila u procesu planiranja i sprovođenja edukativnih aktivnosti za mlade.

Također želimo istaknuti iznimski angažman gospođe Suade Delić kada su u pitanju konferencije, orkugli stolovi i sl aktivnosti koje imaju za cilj podizanja javne svijesti i uključivanje građana Sarajeva kada je u pitanju nasilje i zdravlje mladih.

Smatramo da je gospođa Suada Delić važan sudionik u prevenciji nasilja u našem gradu, ali i idealan partner za saradnju sa Nevladinim sektorom.

ELEKTROTEHNIČKA ŠKOLA ZA ENERGETIKU

Škola koja zaista zaslužuje pohvale za svoj angažman na polju rada sa mladima a koja podrazumjeva intenzivnu saradnju sa nevadinim sektorom je Elektrotehnička škola za energetiku iz Sarajeva. Saradnja između Asocijacije XY i Srednje elektrotehničke škole za energetiku započela je 2007 godine projektom Incijativa mladića u prevenciji rodnozasnovanog nasilja na Zapadnom Balkanu. U tom periodu nisu sprovedene edukativne sesije, već je škola učestvovala u kvalitativnom istraživanju sprovedenom metodologijom participativnog učenja. U februaru 2011 godine je zvanično započeta implementacija sadašnjeg projekta koji u trenutnom obliku 65% projektnih aktivnosti izvodi u ovoj školi.

Posebno je važno naglasiti iznimski angažman pedagogice škole gospođe Sanele Miroc koja je pomogla Asocijaciji XY da proces istraživanja sprove

u rekordnom vremenu. U periodu od tri radna dana osoblje škole je formiralo termine za izvođenje procesa istraživanja, što je pozitivno iznenadilo i donatore koji su prisustvovali početku istraživanja u Sarajevu.

Amy Gregowski Predstavnica The International Center for Research on Women (ICRW) organizacije iz Washington-a koja je zadužena za monitoring istraživanja pohvalila je iznimani angažman škole u organizaciji ovog za našu zemlju veoma važnog istraživanja. Kvalitetna saradnja je nastavljena i na drugim poljima zajedničkog rada.

Posebno bi izdvojili kvalitetnu organizaciju edukativnih sesija i aktivnosti kampanje koje se izvode u ovoj školi. Možemo sa sigurnošću reći da je ovo škola sa najboljom internom organizacijom u kontekstu saradnje sa nevladinim organizacijama.

KOORDINATORICA AKTIVNOSTI U ŠKOLI – SANELA MIRO

Na našu sreću i iznimno zadovoljstvo Srednja elektrotehnička škola je odredila gospođu Sanelu Miroc za komunikaciju sa Asocijacijom XY. U toku 4 godine koliko traje naša saradnja sa pedagogicom Sanelom Miroc, tim Asocijacije XY pamti samo iznimne rezultate do kojih smo došli zahvaljujući angažmanu pedagogice škole.

U februaru 2012 su zvanično počeli pregovori o intenzivnjem procesu izvođenja edukacija u Srednjoj elektrotehničkoj školi. Odmah nakon potписанog sporazuma sa školom u septembru 2011 godine započeli smo sa implementacijom projektnih aktivnosti, a zašto ističemo poseban angažman pedagogice Sanele Miroc pokušat ćemo objasniti sa dva primjera:

- Istraživanje koje je trebalo da traje 15 radnih dana, koordinacijom gospodje Sanele Miroc završeno je u tri radna dana
- U drugim gradovima sesije za učenike su sprovođene na

način da se u periodu od 2 mjeseca sprovede 24 sesije, a zahvaljujući angažmanu pedagogice, 24 sesije su izvedene u roku 9 radnih dana

U toku 2012 godine, Asocijacija XY će nastavnicima, pedagozima, psiholozima, roditeljim i drugim relevantnim subjektima pružiti mogućnost doedukacija.

SARADNJA ASOCIJACIJE XY SA MINISTARSTVOM OBRAZOVANJA I NAUKE KS

U pripremnoj fazi projekta Asocijacija XY je dobila instrukcije o tome na koji način treba da započne proces dobijanja dozvole Ministarstva obrazovanja i nauke Kantona Sarajevo za

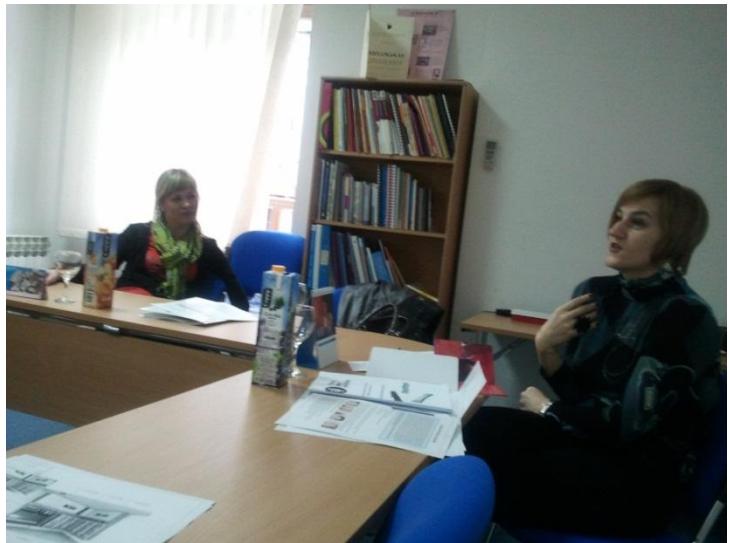
sprovođenje programa u projektom definisanim školama. Predstavnici ovog ministarstva od Asocijacije XY su tražili dokumentaciju koja opisuje svrhu projekta, detaljan plan aktivnosti, dokumentaciju o osoblju anagažovanom na projektu. U februaru je poslan zahtjev za dobijanje potvrde od nadležnog ministarstva kako bi Asocijacija XY mogla implementirati aktivnosti u

odabranim školama. Savjetnica ministra prof. Lamija Husić je pozvala predstavnike Asocijacije na razgovor i na taj način pružila priliku da predstave projekat. Dostavljeni su i različiti dokumenti od kojih su neki posebno dizajnirani u svrhu kvalitetnijeg predstavljanja projekta ministarstvu. Savjetnica ministra je pokazala zainteresovanost za projekat te je ponudila smjernice koje su program približile protrebama škola i novim pravilima uspostavljenim u prethodnom periodu. Nedugo nakon sastanka je pristigla i zvanična potvrda Ministarstva obrazovanja i nauke KS da Asocijacija XY može nesmetano implementirati projekat u Srednjoj saobraćajnoj školi. Ova potvrda je ozvaničila početak aktivnosti na projektu.

Ovo je prvi put da je Asocijacija XY dobila priliku da predstavi sebe i projekte koje implementira ovako važnoj instituciji. Kvalitetna komunikacija koja je nastavljena sa predstavnicima ministarstva, posebno sa savjetnicom ministra za osnovno i sredje obrazovanje prof. Lamijom Husić, podstakla nas je da radimo još bolje i posvećenije jer smo željeli opravdati priliku koju smo dobili. Svjesni činjenice da ministarstvo svaki projekat posmatra kroz prizmu potreba mladih u Kantonu Sarajevo, naše aktivnosti su sprovođene u kontekstu zadovoljavanja specifičnih potreba mladih obuhvaćenih ovim projektom.

U toku 2011 godine Asocijacija XY je uputila nekoliko zahtjeva za održavanjem sastanaka sa predstavnicima Ministarstva obrazovanja i nauke Kantona Sarajevo i u gotovo svakom slučaju predstavnici ministarstva se odazvali na naše zahtjeve te na taj način pružili podršku od koje su najviše koristi imali upravo mladi koji su dio ovog preventivnog

programa. Održano je ukupno 5 sastanaka sa predstavnicima ove institucije.

Prvi sastanak je održan u prostorijama Ministarstva obrazovanja i nauke KS u procesu traženja dozvole za ulazak u škole, dok su preostala četiri održana u prostorijama Asocijacije XY te je njihov cilj bio aktivno uključivanje ministarstva u planiranje aktivnosti, ali i za upoznavanje sa implementacijom aktivnosti na ovom projektu. Obzirom da je Ministarstvo obrazovanja i nauke KS između ostalog zaduženo za monitoring projekata i programa koji se sprovode u osnovnim i srednjim školama, naši zajednički sastanci su poslužili za kontinuirano unapređivanje pristupa koje koristimo u ovome ali i svakom drugom projektu.

Preporuke i podrška koju smo dobili od strane Ministarstva obrazovanja i nauke Kantona Sarajevo:

- Sjernice za strukturiranje zahtjeva za dobijanje dozvole za sprovođenje projekta u školama na području Kantona Sarajevo
- Smjernice za izvođenje edukativnih aktivnosti i komentari na predloženu metodologiju
- Definisani su kanali komunikacije između Asocijacije XY i Ministarstva obrazovanja i nauke Kantona Sarajevo
- Asocijaciji XY su ponuđene smjernice u pogledu saradnje sa školama i uključivanjem ministarstva u monitoring implementacije aktivnosti u školama
- Smjernice u kontekstu implementacije edukativnih sesija
- Način izvještavanja ministarstvu o implementiranim aktivnostima. Prvi dogovor je bio da se to radi na mjesечноj osnovi, no zbog velikog broja izvještaja koji se šalju a odnose se na ovaj projekat, odlučeno je da se izvještaji sumiraju u godišnji izvještaj i kako takav dostavi Ministarstvu obrazovanja i nauke Kantona Sarajevo.

U 2012 godini Asocijacija XY će nastaviti komunikaciju sa predstavnicima Ministarstva obrazovanja i nauke KS, a posebno sa prof. Lamijom Husić koja je od samog početka projekta uključena u njegovo izvođenje.

Posebno želimo istaknuti primjer koji zasigurno govori o tome kakvu podršku Asocijacija XY uživa kada je u pitanju ministarstvo obrazovanja i nauke KS. Asocijacija XY je 7 aprila 2011 godine organizovala masovnu kampanju povodom obilježavanja Svjetskog dana zdravlja. Akcija se sastojala od 3 odvojene velike akcije kojima smo skrenuli pažnju javnosti na važnost očuvanja zdravlja i te upoznali javnost i relevantne partnere o tome šta radi Asocijacija XY u kontekstu promocije zdravlja i zdravih životnih stilova.

U toku izvođenja ove akcije na jednoj od lokacija, tačnije ispred BBI centra svojim prisustvom našu akciju su podržali predstavnici Ministarstva obrazovanja i nauke KS prof. Lamija Husić i pomoćnik Ministra obrazovanja i nauke KS gospodin Abid Fejzić koji je istakao kako je upoznat sa programima koje sprovodi Asocijacija XY te je istakao kako naša saradnja ide u pozitivnom smjeru. Na ovaj način projektni tim Asocijacije XY je ostvario jedan od najvećih ciljeva a to je vidljivost projekta unutar Ministarstva obrazovanja i nauke KS.

Ovim putem želimo pozdraviti učešće prof. Lamije Husić i iskazati naše zadovoljstvo što je upravo prof. Lamija Husić osoba koja je zadužena za komunikaciju između ministarstva i Asocijacije XY.

STRUKTURA PROJEKTA

Projekat se sastoji iz tri faze koje prate tri različite projektne godine. Ovaj izvještaj se odnosi na prvu fazu, tj prvu projektnu godinu. Sve aktivnosti u prvoj projektnoj fazi možemo svrstati u sljedeće kategorije:

- **EDUKACIJA U ŠKOLAMA**
 - Edukativne aktivnosti u Srednjoj školi za saobraćaj i komunikacije
 - Osnovni i napredni nivo edukativnih radionica
 - Edukativne aktivnosti u Elektrotehničkoj školi za energetiku
 - Osnovni i napredni nivo edukativnih radionica
- **SOCIJALNA BUDI MUŠKO KAMPANJA**
 - Budi muško kampanja u Srednjoj školi za saobraćaj i komunikacije
 - Obilježavanja značajnih datuma
 - Akcije podizanja svijesti
 - Akcije informiranja učenika o aktivnostima Budi Muško Kluba
 - Akcije reputacije za kreativne radionice
 - Budi muško kampanja u Elektrotehničkoj školi za energetiku
 - Obilježavanja značajnih datuma
 - Akcije podizanja svijesti
 - Akcije informiranja učenika o aktivnostima Budi Muško Kluba
 - Akcije reputacije za kreativne radionice
- **RESURSNI I CENTAR ASOCIJACIJE XY**

- Formiranje resurnsog centra
 - Nabavka knjiga i tehničke infrastrukture za rad resursnog centra
 - Edukacija osoblja za pružanje usluga kroz resursni centar Asocijacije XY
 - Pružanje usluga centra profesionalnim radnicima, roditeljima, mladima i drugim relevantim subjektima
 - Saradnja sa relevantnim institucijama
- **ISTRAŽIVANJE**
 - Početno i završno sitraživanje u Elektrotehničkoj školi za energetiku

MULTISEKTORALNI PRISTUP U PREVENCICI NASILJA I PROMOCIJI ZDRAVIH STILOVA ŽIVOTA

Kao što možete vidjeti na osnovu strukture projekta radi se o multisektoralnom pristupu u prevenciji nasilja i promociji zdravlja mlađih. Edukativnim sesijama i aktivnostima kampanje podižemo znanje, mijenjamo stavove mlađih i povećavamo broj onih koji su direktno uključeni u promociju pozitivnih vrijednosti kroz rad Budi Muško Kluba. Na taj način pored efekta koji postižemo u školi, učenici koji su obuhvaćeni programom pozitivne poruke prenose i na svoje vršnjake van škole što dodaje još jednu važnu dimenziju tj. dimenziju vanškolskog okruženja.

Saradjnjom sa Ministarstvom obrazovanja i nauke KS uključujemo relevantne institucije u implementaciju programa, a neizostavan je i sistem podrške kroz formirani Resursni M centar Asocijacije XY namjenjen pružanju profesionalne i svjetodavne podrške osoblju škola, pedagozima, roditeljima i mnogim drugim stručnjacima koji rade sa mlađima.

Obzirom da je Asocijacija XY prijateljski centar za zdravlje mlađih, koji u svom sastavu ima i savjetovalište za mlade i njihove roditelje, time se stvara daleko sveobuhvatniji sistem podrške koji je na raspolaganju našim partnerima i korisnicima usluga.

U nastavku izvještaja napraviti ćemo detaljan osvrt na sve pojedinačne aktivnosti pobrojane u prethodno izdvojenim kategorijama.

1. Edukacije u školama

Edukativne sesije su grupirane u dva nivoa edukacije. Prvi nivo, tj. osnovni nivo namjenjen je svim učesnicima prvih i drugih razreda projektom definisanih škola. Dva se različita modela implementacije edukativnih sesija koriste u projektom definisanim školama. Edukativni moduli koji se koriste u toku izvođenja sesija u obje škole obuhvataju sljedeće teme:

UVOD

- Ceremonijalni štap govora

RODNE ULOGE I MOĆ

- Šta je ta stvar koju zovu rod?
- Moć i odnosi
- Etiketiranje ljudi

KOMUNIKACIJA I ZDRAVI ODNOSI

- Izražavanje emocija
- Vještine pregovaranja

MUŠKARCI, ZDRAVLJE I SEKSUALNOST

- Zdravlje mladića
- Erotsko tijelo
- Može li muškarac prijateljski voljeti drugog muškarca

SIGURAN SEKS I HIV/AIDS

- Želim , ne želim
- Zdravlje, spolno prenosive infekcije i HIV/AIDS

- Muškarci i kontracepcija

PREVENCIJA NASILJA

- Šta je nasilje?
- Razumijevanje kruga nasilja
- Šta je seksualno nasilje
- Živa budala ili mrtvi heroj
- Šta radim kad sam ljut
- Od nasilja do poštovanja u intimnim odnosima

DROGE I ALKOHOL

- Šta su to droge?
- Šta je to alkohol?
- Odlučivanje i upotreba droge
- Uticaj droga i alkohola na ponašanje

AKCIJA U ZAJEDNICI

- Stvaranje promjene u našim životima i zajednicama

Koncept sesija je ista za obje škole, no način na koji su one povezane sa kampanjom i intenzitet izvođenja nisu isti u obje škole.

SREDNJA ŠKOLA ZA SAOBRAĆAJ I KOMUNIKACIJE

Model izvođenja edukativnih sesija se sastojao od sljedećih aktivnosti:

- Regrutacijske i uvodne sesije
- Osnovni i napredni nivo

U planiranje izvođenja uvodnih i regrutacijskih sesija uključena je pedagogica Srednje škole za saobraćaj i komunikacije Suada Delić. Ovaj sastanak je bio neophodan zbog planiranja termina sesija i označio je početak izvođenja edukativnih aktivnosti u školi kao i regrutacijom potencijalnih članova BMK kluba. Pedagogica je pružila svoju nesebičnu pomoć jer je izradila detaljan plan izvođenja svake pojedinačne sesije. Kasnije, u toku izvođenja sesija, pedagogica je informirala nastavno i ostalo osoblje škola o aktivnostima i potencijalnim

Regrutacija

Ukupno **136** učenika je regrutovano za **napredni model** radionica.

Regrutacijske radionice su izvođene u svim odjeljenjima prvih razreda

Napredni model

Napredni model se sastojao od **20 radionica**. Radionice su rađene u **3 ciklusa** te je **75** učenika prošlo set od 20 radionica.

Budi Muško Klub

86 učenika su psotali članovi Budi Muško Kluba. Održano je **5** BMK akcija unutar škole, snimljen je promotivni film, BMK članovi su išli u kino, na paintball, učili o fotografiji, učestvovali u brojnim akcijama u Sarajevu.

odsustvima učenika sa časova zbog prisustva na ovim aktivnostima.

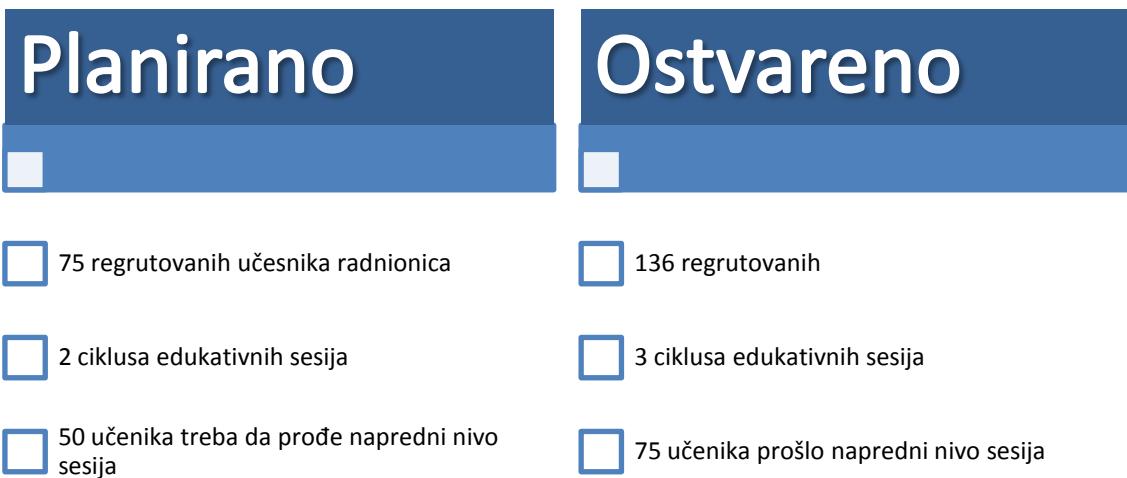
U veoma kratkom periodu su završeno je 9 sesijasa učenicima prvih razreda ove škole, te smo na taj način regrutovali 136 potencijalnih članova BMK kluba koji su izrazili želju da se aktivno uključe u rad kluba.

Nakon sesija je sa pedagogicom održan sastanak kako bi je informisali o urađenim aktivnostima i isplanirali slijedeće aktivnosti koje podrazumijevaju organizovanje dva ciklusa radionica.

Regrutovanje je bilo veoma uspješno što se vidi i po broju mladića koji su se prijavili s ciljem da budu dio BMK kluba. Da stari članovi kluba uživaju veliku ugled u školi govori i činjenica da ih u svim razredima poznaju, poštuju te da su upoznati sa projektom te nije bilo teško motivisati mlade da se prijave jer su već bili upoznati sa zanimljivim aktivnostima koje čine ovaj projekat drugačijim od ostalih.

Zanimljivo je spomenuti da se prijavio i određen broj djevojaka što govori o uspješnosti projekta, stoga smo u toku izvođenja edukativnih sesija dozvolili njihovo prisustvo.

U maju 2011 godine su vršnjački edukatori i treneri Asocijacije XY sproveli 3 ciklusa edukativnih radionica za ukupno 75 učenika ove škole. Projektom je planirano da se regrutuje 75 potencijalnih učesnika ovih radionica, no zahvaljujući uvodnim sesijama, Asocijacija XY je dosegla daleko veći broj tj. 136 potencijalnih učesnika.

Također, projektom je planirano da 50 učenika ove škole prođe dva ciklusa od 20 sesija koje

podrazumjeva osnovni i napredni model edukacije učenika. Obzirom na veliki interes učesnika i spremnost Srednje škole za saobraćaj i komunikacije da svojim učesnicima omoguće dodatnu edukaciju, mi smo umjesto dva ciklusa u ovoj školi održali tri ciklusa edukativnih sesija. Na ovaj je način umjesto planiranih 50 učenika ukupno njih 75 prošlo svih 20 tematskih

sesija.

Pored edukativnih sesija za učenike ove škole organizovane su aktivnosti Budi Muško kampanje, no više informacija o tim aktivnostima potražite u dijelu izvještaja koji obrađuje temu Budi Muško Kampanje.

ELEKTROTEHNIČKA ŠKOLA ZA ENERGETIKU

Implementacija edukativnih aktivnosti u Elektrotehničkoj školi za energetiku imala je drugačiji intenzitet usklađen sa početnim i završnim istraživanjem.

Istraživački konsultanti su predstavnici Sjedinjenih Američkih Država iz organizacije ICRW-

Međunarodni centar za istraživanje o ženama iz Washington-a. Istraživanje je sprovedeno u Elektrotehničkoj školi za energetiku, a istraživanje je obuhvaćeno 295 učenika ove škole.

Istraživanjem su obuhvaćene sljedeće teme:

- a. Seksualno i reproduktivno zdravlje i prava
- b. Odnosi u porodici
- c. Zdravi životni stilovi
- d. Vršnjačko nasilje
- e. Odnosi među polovima

U zadnjoj fazi projekta, isti učesnici će biti obuhvaćeni završnim istraživanjem kojim ćemo identificirati eventualne promjene u stavovima i ponašanju izazvana intervencijama definisanim projektom. Istraživački tim iz Vašingtona (USA) u ovoj školi ima zadatak da prati i analizira uticaj kampanje i edukativnih sesija na

učenike. Interesantno je da se prati rad svakog učesnika individualno, a to se postiže korištenjem posebnog sistema koji se sastoji od početnog istraživanja, edukativnih sesija, kampanje i završnog istraživanja. U ovoj je školi u toku septembra 2011 urađena prva faza koja je podrazumjevala istraživanje znanja, stavova i ponašanja učenika u kontekstu tema koje se obrađuju projektom. Na osnovu nalaza rezultata istraživanja, dizajniran je set sesija

gdje je vođeno računa da svi rizikofaktori i rizična ponašanja identificirana ovim istraživanjem budu obuhvaćeni edukativnim sesijama i aktivnostima podizanja svijesti kroz aktivnosti kampanje i Budi Muško Kluba.

U toku istraživanja je korišten poseban sistem numeracije razreda, tako da će u toku juna 2012 biti urađeno izavršno istraživanje te će se nalazi iz tog istraživanja uporediti sa prethodnim rezultatima ime ćemo dobiti detaljne informacije o tome kakav je efekat našeg programa na znanje, stavove i ponašanje ispitanika. Komparacijom dobivenih rezultata početnog i završnog istraživanja dobiti ćemo informacije u uspješnosti naših intervencija.

Regrutacija

Ukupno **2 grupe** po dvadeset učenika će biti regrutovano za **osnovni model** radionica.

Regrutacijske prezentacije će biti rađene u svim odjeljenjima prvih razreda

Osnovni model

Osnovni model će trajati **4 dana**. Prva i druga grupa po dvadeset mlađih muškaraca će proći **4 dnevne radionice** koje se sastoje od **20 sesija**. Trajanje svakog dana je **4 sata**. Neohodno je ustupanje učionice

Napredni model

Podrazumjeva **napredne sesije** o temama koje su prethodno obuhvaćene osnovnim modelom. Također, u zavisnosti od interesa učesnika započet ćemo program **medijskih radionica**

Osnovni nivo edukacijskog programa sastoji se od 8 tema te svaki odjeljenje prvih i drugih razreda treba da prođe 8 sesija. Učesnici koji se uključe u osnovni nivo, automatski dobijaju mogućnost da se uključe u napredni nivo edukacije koji se sprovodi u vanrednim terminima i koji se sastoji od dodatnih 12 tema(sesija).

Planirano	Ostvareno
☐ Početno istraživanje za 250 učenika	☐ Početno istraživanje za 295 učenika
☐ Održati 2 BMK akcije u školi	☐ Održane 3 BMK akcije u školi
☐ Održati ciklus od 24 sesije	☐ Održan ciklus od 24 sesije I i II razrede
☐ 10 Učenika treba proći napredni nivo	☐ 15 učenika prošlo napredni nivo

Učenik koji prođe prvu sesiju ima mogućnost da postane član Budi Muško Kluba. Dakle, u periodu od oktobra 2011 godine do juna 2012 godine planirano je da svi učenici prvih i drugih razreda prođu ukupno 112 sesija.

To znači da svaki razred treba da odsluša osam sesija, no obzirom da u školi ima 14 odjeljena prvih i drugih razreda, konačan broj svih sesija je 112.

Do sada je urađeno 24 sesije za sve učenike prvih i drugih razreda. U 2012 godini neophodno je uraditi preostalih 88 prezentacija. U toku ovih prezetačija učenici se pozivaju da prođu napredni nivo sesija koji se sastoji od dodatnih 12 radionica. Na ovaj način se formiraju grupe koje nakon sesija vrše pozitivan vršnjački pritisak na ostale učenike u svojoj školi, što u konačnici dovodi do pozitivnih promjena u ponašanju mladih.

Nakon završenog prvog ciklusa radionica 17. i 18. decembra smo organizovali napredne sesije za mladiće u prostorijama škole. Sesije su vodili facilitatori Adnan Čizmo i Damir Zeković a 12 novih članova BMK-a je prošlo napredne sesije. Tako je završen prvi ciklus naprednih sesija za učenike Elektrotehničke škole za energetiku.

IDENTIFIKACIJA VRŠNJAČKIH EDUKATORA UNUTAR BMK KLUBA

U toku izvođenja edukativnih sesija i aktivnosti koje sprovodimo u okviru Budi Muško kampanje trenerski tim Asocijacije XY observira rad svakog pojedinačnog učesnika u cilju identifikacije potencijalnih edukatora vršnjaka. U toku prve faze projekta identificirano je ukupno 7 članova Budi Muško Kluba su postali vršnjački edukatori a koji su nakon toga uključeni u izvođenje edukativnih sesija u školama. Da bi stekli zvanje vršnjačkih edukatora, ovi mladi ljudi su prošli su sljedeće obuke:

- osnovni trening vršnjačke edukacije,
- napredni trening vršnjačke edukacije,
- trening za facilitatore YMI metodologije koja se sprovodi u okviru ovog projekta

Sljedeći mladi ljudi su uključeni u izvođenje edukativnih sesija u školama:

- Behudin Tutundžić
- Emir Ćutuk
- Abel Mazgić
- Eledin Kulović
- Damir Zeković
- Adnan Čizmo
- Ajdin Lanco
- Tarik Omerovic
- Dajana Cvjetković
- Selma Arnaut
- Ena Mesihović
- Feđa Mehmedović – supervizor edukativnih aktivnosti

Pored znanja iz oblasti zdravlja, roda, seksualnog i reproduktivnog zdravlja, nasilja, seksualnosti, nasilja i sl, ovi mladi ljudi su zajedno sa trenerima i master trenerima Asocijacije XY radili na unapređenju vještina komunikacije, vještina vršnjačke edukacije i sl. Posebna pažnja je posvećena unapređenju vještina neophodnih za uspostavljanje i vođenje interakcije sa učesnicima jer metodologija koja se koristi u ovom projektu zasniva se upravo na ovom pristupu.

„Trening mi se prvenstveno svidio jer je baziran na opuštenoj atmosferi. Nije da smo radili samo na sposobnostima i znanju nego i na izgradnji priateljstva i dobrih odnosa među sudionicima. Posebno mi se svidio dio treninga na kojem smo (sami) pripremali prezentacije sa drugimm sudionicima. Na trening sam se prvenstveno prijavio jer volim komunicirati sa ljudima i sticati nova iskustva. Nadam se da će u budućnosti učestvovati na još ovakvih treninga jer se osjećam ugodno i zadovoljstvo mi je raditi sa ovim učesnicima i trenerima.“- Behudin Tutundžić, young man team lider i vršnjački edukator

Treneri Asocijacije XY zajedno sa trenerima iz organizacije Status M iz Zagreba, Organizacije E8 iz Beograda, predstavnicima CARE Srbija i predstavnicima organizacije Promundo iz Brazila učestvovali u adaptaciji metodologije koja je razvijena u Brazilu, a koja se odnosi na rad sa djevojkama. U ovoj fazi projekta postojeća metodologija za rad sa djevojkama je prilagođena specifičnim potrebama našeg regiona, te u toku 2012 godine planira se aktivan rad na promociji zdravlja i zdravih stilova života ženske populacije. Pored trenera iz organizacija uključenih u projekat u proces adaptacije edukativnih modula za rad sa djevojkama uključili su se i drugi međunarodni stručnjaci:

1. Christine Ricardo, Instituto Promundo

2. Marina Starcevic, CARE
3. Marijana Serer, CARE Serbia
4. Ellen Beate Langehaug, CARE Norway

Posebno se želimo zahvaliti Dr. Natku Gereš koji je svoje bogato iskustvo i znanja iz oblasti rada sa mladima podjelio sa našim edukatorima i pomogao u procesu jačanja kapaciteta Asocijacije XY.

2. Budi Muško kampanja

Paralelno sa edukacijom u školama sprovodi se i socijalna kampanja „Budi Muško“ koja je osmišljena na način da prati i podržava izvođenje edukativnih sesija. Putem ove kampanje mladima šaljemo poruke vezane za teme obuhvaćene edukativnim sesijama. Na ovaj se način produžava „pozitivan“ efekat sesija čime se dobija na kontinuitetu pozitivnog pritiska na mlade.

Uz podršku domaćih stručnjaka u oblasti advertajzinga, Smart Kolektiv je za potrebe ovog

projekta osmislio kampanju BUDI MUŠKO, čiji je cilj promovisanje vrijednosti nenasilnog ponašanja, rodne ravnopravnosti i razvijanje svijesti o odgovornom seksualnom ponašanju.

Projekat i kampanja se oslanjaju na iskustva partnerske organizacije *Instituto Promundo Brasil*, koja je razvila efikasnu metodologiju participativnog pristupa u kreiranju kampanja za smanjenje nasilja među mladima u favelama Rio de Žaneira.

Socijalna kampanja „Budi Muško“ inovativni je pristup podizanja svijesti o postojećim problemima u društvu, a podrazumjeva aktivno učešće srednjoškolaca.

Kampanja BUDI MUŠKO dio je šireg projekta "Young Men Initiative", čiji je glavni nosilac međunarodna neprofitna organizacija CARE NWB. Ovaj projekat realizuje se u saradnji sa lokalnim organizacijama: E 8 (Beograd), Inicijativa Prokuplje, Asocijacija XY (Sarajevo), Perpetuum Mobile (Banja Luka) i Status M (Zagreb).

Sam program usmjeren je na dekonstruisanje pojma „muškosti“ u kulturama Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije, kao i na proučavanje rodnih obrazaca ponašanja i mehanizama socijalizacije muškaraca koji dovode do usvajanja modela netolerantnog i nasilničkog ponašanja.

Od januara 2011, ova regionalna kampanja implementira se u ukupno pet škola u Bosni i Hercegovini, deset gradova u Hrvatskoj i deset gradova u Srbiji. Zamisao kampanje je da kroz raznovrsne aktivnosti podstakne mlade na razvijanje kulture nenasilja i kritički odnos prema nametnutim rodnim stereotipima.

Nakon niza promotivnih akcija, u svih pet škola osnovani su BUDI MUŠKO KLUBOVI, čiji su članovi srednjoškolci, koji žele da se na kreativan način angažuju na promovisanju životnih vrednosti odgovornih i zrelih mladića.

Pored edukativnih i kreativnih radionica koje su pohađali u svojim gradovima, ovi tinejdžeri su stekli priliku da putuju, druže se i razmenjuju iskustva sa svojim vršnjanicima iz regiona (članovima drugih BUDI MUŠKO KLUBOVA) i Irske.

Svakom aktivnom mladiću koji je uključen u Budi Muško Klub na raspolaganju su različite aktivnosti koje su besplatne za članove kluba i koje određuju članovi kluba. Pri tome mislimo da članovi Budi Muško Kluba mogu sami sebi organizovati planinarenja, izlete, paintball, kreativne radionice(film, ples, fotografija, street art, skijanje i sl.), a troškove pomenutih aktivnosti snosi Asocijacija XY.

Na ovaj način članovi Budi muško kluba dobijaju mogućnost da na kreativan i zanimljiv način unapređuju svoje znanje, vještine a samim tim i pristupe koje koriste da prenesu poruke Budi Muško kampanje.

Najvećim dijelom, njihova uloga članova ovog kluba je da utiču na druge mlade ljude u svojoj okolini na promjenu svijesti po

pitanju nasilja i drugih „neželjenih“ oblika ponašanja i da zagovaraju zdrave životne stilove među svojim vršnjacima

AKTIVNOSTI BUDI MUŠKO KAMPANJE

14. FEBRUAR 2011 VALENTINOVO

Početkom februara su predstavnici BMK-a prisustvovali sastanku volontera Asocijacije XY te zajedno osmislili akciju povodom obilježavanja međunarodnog dana zaljubljenih Valentinova.

Kao i prethodnih godina, Asocijacija XY je organizovala proslavu Valentinova, 14. Februara 2011. Ovu kampanju su organizovali i sproveli mlađi ljudi koji su angažovani ili su učesnici na različitim projektima Asocijacije XY. Na samoj akciji je bilo pet momaka iz BMK kluba, te

vršnjački edukatori, treneri i volonteri. Poruka za ovaj „jedan dan kampanje“ je bila: „Sigurna ljubav, siguran sex posjeti Prijateljski centar za zdravlje mladih Asocijacije XY“. Akcija je održana ispred BBI centra (Trg djece Sarajeva) od 10 do 15 sati.

Tu smo postavili naš info štand sa različitim posterima i IEC materijalima, uključujući kondome i lubrikante. BMK momci i vršnjački edukatori su prolaznicima govorili o Asocijaciji XY, uslugama koje pruža, posebenostima nenasilne strategije, seksualnom prenosivim infekcijama, BMK kampanji te Prijateljskom centru i drugim projektnim aktivnostima. Osim informacija i pozitivne poruke o sigurnoj ljubavi, BMK momci su dijelili lizala u obliku srca mladim ljudima na ulici i ispred BBI centra.

Moramo istaći da je akcija prošla veoma dobro, te da smo uspjeli informirati mlade ljudе o sigurnoj ljubavi. Kroz ovu akciju smo dosegli do 890 mladih u Sarajevu. Jedan dječak je rekao našem volonteru : „Zadovoljstvo je živjeti u gradu gdje postoji organizacija kao što je vaša, organizacija koja brine o mladim ljudima, koji šire ljubav i sve to rade za nas, bez ikakvih očekivanja (u vezi besplatnih usluga koje su dio našeg Prijateljskog centra za zdravlje mladih)“

7. APRIL, SVJETKI DAN ZDRAVLJA

Asocijacija XY je pripremila više aktivnosti kako bi obilježili ovaj dan, pokazali javnosti da je zdravlje dio našeg života o kojem moramo brinuti. Povodom tog dana održali smo uličnu akciju ispred BBI centra „Uči gdje stigneš“, te smo prisustvovali okruglom stolu koji je organizovao SDP BiH na temu vršnjačko i adolescentsko nasilje, sudjelovali smo u Hayatovom

TV showu, razgovarali sa medijima i imali mobilne timove kako bi došli do što većeg broj mladih ljudi. Osnovna aktivnost je bila akcija „Uči gdje stigneš“ povodom čega smo postavili učionicu ispred BBI-a

kao centralnog mesta prolaza i okupljanja mladih. Građani su mogli slobodno da dođu na naše časove, budu dio učionice i slušaju i diskutuju o zdravlju, prevenciji nasilja, zdravim stilovima života te Prijateljskom centru za zdravlje mladih, HIV/AIDS-u i kontracepciji.

Između prezentacija smo pripremili muzičke blokove prihvatljive mladima te privukli pažnju širih masa što pokazuje i činjenica da smo informisali više od 700 mladih. Pored toga što smo privukli pažnju građana i ostvarili odličnu saradnju sa Srednjom saobraćajnom školom jer je pedagogica kako je i obećala došla da podrži našu akciju sa 20 učenika, privukli smo i pažnju medija koji su bili oduševljeni akcijom, idejom učionice i pozitivnom saradnjom srednje škole i nevladine organizacije. Tako da su novinari uradili intervju sa pedagogicom, koordinatorom projekta, ostali učesnicima i govorili su o samom projektu iskustvima i prednostima. Napravili smo mješovite mobilne timove koji su dijelili kondome i brošure po gradu i razgovarali sa prolaznicima. Stav Asocijacije je da ne treba razdvajati učesnike projekata po projektima nego sve članove gledamo isključivo kao dio tima pa smo napravili timove onako kao su to naši edukatori, volonteri, treneri i članovi BMK kluba htjeli.

Obilježavanje ovog važnog dana su uveličali savjetnica ministra i zamjenik ministra obrazovanja i nauke KS svojim prisustvom. Zamjenik ministra je istakao da već mnogo znao o tom projektu i da mu se sviđa projekat Inicijative mladića i da je posebno zadovoljstvo vidjeti mladiće kako sa zadovoljstvom dijele materijale i brošure, nesebično koriste svoje vrijeme da razgovaraju sa prolaznicima i sa ponosom nose majce BMK-a.

Poruka BMK momaka je bila: Budi muško i posjeti Prijateljski centar za zdravlje mlađih Asocijacije XY.

14. MAJ - ZAJEDNIČKI ODLAZAK U KINO.

Nakon mnogih sastanak u školi i prostorijama Asocijacije XY novi članovi BMK kluba su dobili priliku da uživaju u okupljanjima izvan formalnih prostora, otišli su zajedno u kino, zajedno su birali koji film žele gledati. Nakon filma su pokazali zadovoljstvo i prokomentarisali su kako je zanimljivo i u isto vrijeme jako čudno ići u kino zajedno sa 40 drugih mladića. Gledali su film Brzi i žestoki 5 te nakon filma razgovarali o filmu, Adnan je iskoristio priliku te napomenuo mladiće da nasilje nije rješenje i prodiskutovali su još neke scene iz filma. Nakon tog ugodnog druženja su izrazili želju da učestvuju u obilježavanju svjetskog dana sjećanja na preminule od AIDS-a.

15. MAJ - DAN SJEĆANJA NA PREMINULE OD AIDS-A

U Sarajevu 15. maja, 2011, je Asocijacija XY, u večernjim časovima obilježila Candlelight Day - Međunarodni dan sjećanja na preminule od AIDS-a. Volonteri su šetajući kroz Ferhadiju u Sarajevu pozivali prisutne građane da se priključe šetnji u pomen preminulima od AIDS-a, koja se pod parolom „**Touching lives... Dodiruje živote...**“ kretala od katedrale Srca Isusova do Trga djece Sarajeva, na trgu je postavljen info štand. Građani Sarajeva su podržali akciju svojim prisustvom i šetnjom kroz glavnu ulicu sve do Trga djece Sarajeva gdje su volonteri Asocijacije zajedno upalili svijeće.

U sklopu aktivnosti obilježavanja Međunarodnog dana sjećanja na osobe preminule od AIDS-a realizovane su sljedeće aktivnosti: podjela informativnih letaka sa ciljem informisanja građana, informisanje građanja o načinu prenosa i prevencije HIV-a i AIDS-a, edukatori i volonteri su govorili o Prijateljskom centru za zdravlje mlađih, informišući mlade o lokaciji Prijateljskog centra za zdravlje mlađih i uslugama koje pruža, a koje su anonimne i povjerljive, medijske promocije akcije kroz televizijska i radijska gostovanja.

28 MAJ PAINTBALL TURNIR

Krajem maja je organizovan turnir u paintball-u, na turniru je učestvovalo 30 mladića, čak 95% mladića je prvi puta učestvovalo na paintball-u. Nama je zadovoljstvo da smo bili dio ovog druženja jer je bilo veoma zanimljivo i mladići su bili sretni jer su doživjeli novo iskustvo. Nakon turnira su naglasili želju za učešćem i u drugim aktivnostima XY-a.

Posljednja aktivnost u maju je bila dijeljenje džepnog izdanja izvještaja koji sadrži postignute rezultate i planirane aktivnosti, s druge strane je bila petica, što je simbol za dobro urađenu stvar. Ovu aktivnost su posjetili članovi CARE-a i posjetioci iz Norveške.

7 JUNI DANI ZDRAVLJA I ZDRAVSTVA FEDERACIJE BIH

Dani zdravlja su obilježeni na Vilsonovom šetalištu dok su dani zdravstva obilježeni na Skenderiji u dvorani Mirza Delibašić. Kako je na sastanku dogovoreno tako je i implementirano, postavljene su stolice, flip tabla, dva info štanda i BMK momci su naoružani zanjem. Počeli su sa prezentacijama, mladi su dolazili, slušali, postavljali pitanja i oduševili se ideji da na sredini šetališta napravimo učionicu. Nakon nekoliko radionica kiša je omela daljnju sprovedbu aktivnosti, ni građana nije bilo u gradu. Aktivnosti su nastavljene sljedećeg dana također uspješno. BMK momci su izrazili zadovoljstvo što im je pružena šansa da se okušaju i u vođenju prezentacija, da osjete kako je to biti fascilitator. Paralelno sa održavanjem Dana zdravlja na Skenderiji su održani Dana zdravstva FBiH, gdje je Asocijacija XY imala svoj štand, sa materijalima i posterima. Centar info štanda je zauzimao plakat BMK kluba za koji su posjetioci sajma najviše i pitali, mnogi od njih su i ranije čuli za Inicijativu mladića, a oni koji nisu oduševili su se konceptom.

10-12 JUNI TEAM BUILDING RADIONICA BMK ČLANOVA IZ MOSTARA I SARAJEVA

Kako je i planirano održana je team building radionica u Mostaru. Cilj je bio zbližiti učesnike projekta, a radionice su vodili Feđa Mehmedović i Zoran Rozić dok su se i pridružili momci iz Zagreba i podijelili svoja iskustva koja su pomogla u boljem shvaćanju ciljeva projekta. Prva sesija se odnosila na aktivizam mladih i važnost uključenosti mladih u sve programe. Naredna sesija se odnosila na potrebe mladih, na shvaćanje potreba mladih te su se učesnici složili kako ponekad stariji imaju osuđujuće stavove prema potrebama mladih.

Ova sesija je dobar uvod sa narednu sesiju čija je tema Adolescencija. Prije početka sesije mlade smo ljudi podijelili u četiri grupe i dali im zadatak da svaka grupa odgovori na jedno od postavljenih pitanja: 1. Zašto mladi postaju nasilni? 2. Zašto mladi počinju koristiti droge? 3. Zašto mladi ne koriste zaštitu tokom seksa? 4. Koja vrsta pritiska je vidljiva među mladima?

Nakon grupne rasprave svaka grupa je predstavila svoje tačke gledišta u odnosu na problem. Nakon diskusije je počela sesija o adolescenciji koja je obuhvatala pitanja adolescencije kao pojma i pojave, podjele adolescencije, karakteristike itd. Nakon sesije je prvi dan završen.

Drugi dan je osmišljen kao igrica timskog rada, učesnici su uključeni u igricu „Veliko ostrvo“. Od dvanaest učesnika je samo osam dobilo kamenje putem kojeg trebaju preći sa otoka na kojem se nalaze na otok koji vide na drugom kraju. Cilj igrice je da zajednički osmisle paln kako putem kamenja doći na drugo ostrvo. Na svakom kamenu prije nego ga spuste trebaju biti tri dijela tijela od više učesnika ili samo jednog. Npr. Dvije ruke i jedna noge.

Na slikama je moguće vidjeti želju mladića da dođu do cilja, da pomognu jedni drugima da uspješno završe igru i na kraju kada su uspjeli shvatili su da nije bilo moguće uspjeti bez udruženih snagma, bez timskog rada.

Nakon igrice timskog rada nastavili smo sa sesijama o genderu/rodu. Razgovarali smo o rodnim ulogama, rodnim normama itd. Nakon sesije su učesnici zaključili da su sve osobe pod utjecajem rodnih normi. Nakon pauze smo učesnike podijelili u dvije grupe i dali im zadatak da analiziraju probleme i nađu moguća rješenja.

Sljedeća sesija je bila o programima u Sarajevu, Mostaru i Zagrebu. Mladiće smo podijelili u dvije grupe, jedni su trebali odgovoriti na pitanje kako motivisati mlade da budu članovi BMK kluba, a druga grupa je trebala odgovoriti na pitanje na koji način informirati mlade o akcijama. Zadnja sesija je bila vezanaza jačanje timskog rada i zvala se „kako preživjeti vodju“.

23-28. JUNI 2011. TRENING JAČANJA KAPACITETA PROJEKTNOG OSOBLJA KRK

Održan je još jedan trening izgradnje kapaciteta osoblja projekta i to na Krku. Treningu su prisustvovali predstavnici projekta iz Srbije, Hrvatske, Kosova i Albanije kao i tri grupe projekta iz BiH (Sarajevo, Mostar, Banja Luka). Prvi dio sastanka se odnosio na prezentiranje rezultata od 15. Januara do 15. Juna, predstavnici CARE-a su prezentovali grupne rezultate te su zatim predstavnici pojedinačnih država/gradova prezentovali svoje aktivnosti i rezultate. Nakon toga je bilo govora o narednim aktivnostima, savjetima i preporukama. Drugi dio sastanka se odnosio na logističke informacije, planiranje koordinacije sa partnerima te kreiranje spiskova za kampove. Naredni dan je bilo govor o akcionom planu do novembra kako bi svi partneri podjednako napredovali sa aktivnostima.

Možete trenirati 100 mladih ljudi da postanu vršnjački edukatori ali samo dvoje od njih mogu imati potencijal da zaista budu dobri u tome, da imaju talenat i volju, znanje i vještine. Ponekad morate trenirati na stotine mladih ljudi da bi došli do samo jednog zaista dobrog edukatora, ali ako imate sreće kao tim XY-a onda možete odličnog vršnjačkog edukatora pronaći u svojoj kancelariji, među BMK momcima koji već godinama posjećuju Asocijaciju XY. Nakon treninga vršnjačke edukacije koji sem edukacije podrazumijeva i čestu implementaciju radionica pred veoma iskusnim trenerima, otkriven je novi član vrijednog i talentovanog tima- Behudin Tutundžić. U toku samog treninga se nije isticao, nije želio biti u centru pažnje sve do ključnog trenutka, prezentacije pred učesnicima i trenerima. Pokazao je svoje znanje, vještine i kreativnost, cijelog sebe je dao za tu prezentaciju, svaki djelić

prezentacije je bio dio njegove mašte u isto vrijeme je bio lider time i onaj pozadinski igrač, osoba koja o svemu vodi računa ali je opuštena, daje sigurnost timu i sebi. Prezentacija je bila savršena, kreativna jednostavnu drugačiju. Behudin je svoje vršnjake oduševio koliko i trenere, kako glasom i vještinama tako i umijećem da smiri nemirne učesnike na veoma suptilan i prihvatljiv način.

6 JULI - ZAJEDNIČKI ODLAZAK U KINO

U julu smo nastavili sa motivacijskim aktivnostima za članove Budi Muško Kluba. Ovog puta je organizovan grupni odlazak u kino Cinema City. Film koji su BMK članovi odabrali je Transformers 3. Na ovaj način dajemo mogućnost članovima BM kluba da sami organizuju aktivnosti, sami donesu odluke o tome koji film žele gledati i da uživaju u „pogodnostima“ koje sa sobom nosi članstvo u ovome nadasve prestižnom klubu pravih muškaraca.

3 AUGUST - BMK-OVCI NA VRHU TREBEVIĆA

Osnovna stavar za dostizanje velikih ciljeva je imati dobar motivirani tim, ali i dobrog vođu. Članovi Budi Muško Kluba, Forum mladića, članovi i zaposlenici Asocijacije XY, među kojima i iskusni planinar su se 03.08.2011. godine zaputili na Trebević kako bi osvojili 1629 metara i gore postavili svoju zastavu. Nakon višesatne šetnje, teških ruksaka i umornih nogu osvojen je vrh planine. Ponekad nije cilj imati materijalni rezultat jer zadovoljstvo mladih je najveća nagrada, a ono se vidjelo iz razgovora i planiranja slijedećih osvajanja. Neopisiv krajolik, složno društvo i dobra šala, to je BMK.

26. SEPTEMBAR SVJETSKI DAN KONTRACEPCIJE

U Sarajevu je 26.09.2011. već tradicionalno obilježen Svjetski dan kontracepcije. Građani su, a posebno adolescenti, imali priliku razgovarati sa BMK-ovcima i volonterima Asocijacije XY na temu kontracepcije ali se i detaljnije edukovati putem naprednog edukativnog koncepta „Uči gdje stigneš“. Učionica je postavljena ispred Ekonomskog fakulteta (Trg Alije Izetbegovića) koji je jedno od najprometnijih mesta u gradu posebno za mlade ljude. Ovom akcijom se Asocijacija XY pridružila globalnom obilježavanju ovog dana pod motom „Živi svoj život, upoznaj svoja prava, saznaj o kontracepciji“.

Kako su o našoj akciji govorili predstavnici medija, možete pogledati sljedeći link:

http://tvs.ba/ba/vijesti/videoasocijacija_xy_tradicionalno_obiljezila_svjetski_dan_kontracepcije

24. OKTOBAR 2011 - KAMPANJA U SREDNJOJ ŠKOLI ZA SAOBRAĆAJ I KOMUNIKACIJE

Kampanja u školi je održana 24.10.2011. godine i imala je dva cilja:

1. da se skrene pažnja učenika na projekat kroz ozvučenje, muziku ali i limuzinu za BMK-ovce, da se promovišu aktivnosti kroz kreativni kviz šaljive prirode sa nagradama za učenike
2. da se snime aktivnosti BMK-a za dokumentarni film o projektu kroz aktivnosti mladića ali i intervjuja sa pedagogicom škole i direktorom

Kampanja je bila efektivna, mladi su pokazali interesovanje za učešće na projektu, njih 80 je ispunilo kviz, a još više ih se skupilo u virtualnoj učionici kako bi saznali o čemu se radi.

26 OKTOBAR – AKCIJA SKRETANJA PAŽNJE

U Elektrotehničkoj školi za energetiku je 26. oktobra organizovana akcija skretanja pažnje za učenike ove škole. Akcija je izvedena na način da su iskusni članovi Budi Muško Kluba sa maskama „uletili“ maskirani u školu i lijepili postere sa logom Budi Muško Kluba. Naravno, učenici nisu znali o čemu se radi, ali to i jeste bio cilj akcije.

Nakon što su maskirani članovi zaljepili postere po holu škole, zainteresovani učenici su prilazili posterima pokušavajući da shvate o čemu se radi.

Naši BMK članovi koji su učestvovali u izvođenju ove akcije: Abel Mazgic, Behudin Tutundžić, Eledin Kulović, Ćutuk Emir, Damir Zeković sproveli su Gerila akciju u ovoj školi.

Ovoj akciji je prethodio dogovor sa školom jer je postojao rizik da neko od nastavnika pomisli da se radi o stvarnim kriminalcima (obzirom da su momci bili maskirani). Na sastanku u školi sa pedagogicom smo naplavili plan kako da sprovedemo akciju tokom velikog odmora.

Veliki odmor je najbolje vrijeme za izvođenje aktivnosti ovog tipa jer su svi učenici u glavnom hodniku pa je onda i akciju lakše izvesti na jednom centralnom mjestu. Ali najveći problem je bio što je ovo velika škola sa malo hodnika, pa smo se prilagodili situaciji u cilju da prisustvuje što veći broj mladih ljudi.

Mnogi su učenici bili zainteresovani za ovu akciju, ali naši BMK-ovci nisu mogli dati više informacija o projektu zbog cilja ove aktivnosti.

Glavni cilj ove aktivnosti je da privučemo pažnju učenika na postere i da potaknemo razmišljanje mladih ljudi o poruci "Budi muško".

Akcija je prošla dobro, posteri su privukli pažnju učenika tako da smo nekoliko dana kasnije organizovali drugi dio ove akcije putem koje smo predstavili projekat i pozvali učenike da se priključe Budi Muško Klubu.

28 OKTOBAR 2011 – BMK-OVCI GLEDALI FILM „PARANORMALNA AKTIVNOST 3“

Oktobar je završen posjetom Cinema Cityu, BMK-ovci su gledali film „Paranormalna aktivnost 3“, ali nisu bili sami jer horor nije mogao proći bez njihovih djevojaka. Kroz večernje druženje mladi imaju priliku biti dio projekta ali i dobro se zabaviti i svojim djevojkama pokazali čime se bave u slobodno vrijeme.

1 DECEMBER 2011 SVJETSKI DAN AIDS-A

Kao i svake godine 01.12.2011. godine smo obilježili Svjetski dan AIDS-a akcijom ispred BBI Centra i javnom debatom u Parlamentu BiH.

Ispred BBI Centra je otvoreno klizalište za sve građane koje su otvorili volonteri i članovi Budi Muško kluba Asocijacije XY. Iskoristili smo priliku da informišemo mlade koji su došli na klizanje o našim aktivnostima i organizaciji te smo poslali poruku „Cilj je nula“ performansom na ledu. Članovi BMK-a

zajedno sa volonterima koje smo uključili u akciju su razgovarali sa građanima o BMK-u i Asocijaciji XY. Ispred BBI su postavljena i tri štanda koji su bili centar širenja informacija o HIV-u i AIDS-u. Sve aktivnosti ispred BBI su organizovane uz saradnju sa UN women s kojima smo dogovorili i obilježavanje „16 dana prevencije nasilja“.

U isto vrijeme smo održali i javnu debatu u Parlamentu BiH. Na debatu smo pozvali studente i učenike srednjih škola:

- Medicinski fakultet
- Srednja medicinska škola
- Srednja škola za saobraćaj i komunikacije
- Srednja tekstilna škola
- Elektrotehnička škola za

energetiku

Dvije od navedenih škola su direktno uključene u projekt (Srednja škola za saobraćaj i komunikacije i Elektrotehnička škola za energetiku) pa smo iskoristili priliku da u toku javne debate prezentujemo saradnju i projekt Inicijativa mladića te naglasimo zajedničko djelovanje u obilježavanju Svjetskog dana AIDS-a.

Također, Suada Delić, pedagogica Srednje škole za saobraćaj i komunikacije je govorila o saradnji sa Asocijacijom XY pred oko 100 gostiju. Ovo je bila dobra šansa da se informišu učenici i studenti o dobrom praksama u radu i ovogodišnjoj kampanji.

Važno je napomenuti da su različiti gradski i državni mediji pomno pratili ovogodišnju kampanju za Svjetski dan AIDS-a:

- Al Jazeera Balkans,
- BHT
- FTV
- TV1
- Hayat TV
- Radio TNT
- Radio M
- Sarajevo-x.com
- Radio slobodna Evropa

2. DECEMBER BMK PARTY

Vodeći se činjenicom da su članovi BMK mnogo radili protekle godine , i da smo imali veoma uspješnu projektnu godinu organizovali smo BMK party u cafeu Mash. Bilo je odprilike 50 mladih na party-u a lider ove aktivnosti je bio Adnan Čizmo koji je napravio kratki uvodni govor na početku partya kako bi se zahvalio BMK-ovcima na učešću na projektu i nesebičnom aktivnom djelovanju. Najbolje je kao znak zahvalnosti učiniti nešto dobro a ne samo reći riječi hvale pa smo i mi napravili party što je bio pun pogodak. Party je odlična motivacija za mlade ali je i vid team buildinga što pokazuju i svakodnevni razgovori mladih o partiju. Ali sada imamo problem jer svi volonteri i aktivisti na drugim projektima žele da imaju svoje vlastite partye.

7. DECEMBER 2011 KAMPAJNA U ELEKTROTEHNIČKOJ ŠKOLI ZA ENERGETIKU

Početkom decembra, 07.12.2012. godine, je u Elektrotehničkoj školi za energetiku održana akcija u periodu velikog odmora. Napravili smo virtualnu učionicu ispred škole gdje smo mlade upoznali sa projektom, zainteresovali ih za aktivnosti ali na prihvatljiv i šaljiv način, dijelili smo majice za tačne odgovore koje su davali na kvizu. Podjeljeno je ukupno 70 majica Budi Muško, tako da sa sigurnošću možemo reći da je vidljivost ovog kluba među učenicima u školi zasigurno povećana. Nakon kviza koji

je bio uspješan članovi BMK-a su kupili svoje stvari, napustili virtualnu učionicu te ušli u limuzinu i privukli pažnju svojih vršnjaka.

Resursni Mcentar Asocijacije XY

Osnivanje M Centra pokrenuto je iz potrebe da se podrže dječaci i mladići, da se suočimo sa svim vidovima interpersonalnog nasilja i nasilja zasnovanog na rodu, a također i da bismo razvili liderstvo dječaka i mladića u oblasti promovisanja jednakosti i tolerancije među vršnjacima, porodicama i unutar njihovih zajednica. M Centar je mjesto gdje profesionalci, aktivisti i mladići mogu učiti, razmjenjivati iskustva, razvijati i inicirati programe koji podržavaju proces razvoja dječaka u muškarce. M Centar teži ka promovisanju formalnih i neformalnih obrazovnih metoda koje izgrađuju ključne životne vještine i podržavaju pozitivan i zdrav razvoj mlađih ljudi. Želimo da se suočimo sa štetnim uticajima rigidnog i stereotipnog pojma muškosti koji često vode ka štetnom i nepriličnom ponašanju među dječacima i muškarcima. Pored ovoga želimo da se suočimo sa svim oblicima ličnog i društvenog nasilja i nasilja nad ženama, djecom ili nasilja nad drugim muškarcima.

Ciljevi centra

1. Da poboljša praktičnost u radu sa mladićima suočavanjem sa socijalnim, kulturološkim i zdravstvenim potrebama mladića putem rodno upućene transformativne prakse;
2. Da obezbjedi resurse za različite profesionalne i neprofesionalne radnike koji rade sa omladinom uz posebno zanimanje za poboljšanje usluga i kvaliteta rada sa dječacima i mladićima;
3. Da poveća i proširi znanja u razvoju i provođenju programa za dječake i mladiće, fokusiranih na suočavanje sa štetnim društvenim normama koje utiču na stavove i ponašanja u vezi sa rodnom jednakošću, zdravih načina života i nasilja;
4. Da obezbjedi mjesto za dječake i mladiće gdje će oni razmjenjivati svoja mišljenja, iskustva, i dobijati znanja i vještine putem pozitivne veze sa odraslim ljudima i mentorisanjem vezanim za teme s kojima se suočavaju u svakodnevnom životu;
5. Da obezbjedi mjesto i pozitivnu atmosferu za dječake i djevojčice, mladiće i djevojke, da se oni mogu aktivno angažovati na razvijanju rješenja za probleme s kojima se omladina suočava u društvu.

Planirane usluge/servisi centra :

6. Resursni centar smješten u prostorijama Centra sa različitim materijalima dostupnim za rad s omladinom i specijalizovanim programima namjenjenim dječacima i mladićima
7. Online resursi
8. Newsletter (bilten)
9. Treninzi, seminari i online kursevi
10. Zagovaranje i izgradnja koalicija
